

E

4

ПЕРЛИНИ СВІТОВОЇ ЛІРИКИ

Серія заснована в 1965 році

EMILY
DICKINSON

ЕМІЛІ ДІКІНСОН

ЛІРИКА

З англійської

КИЇВ
ВИДАВНИЦТВО ХУДОЖНЬОЇ ЛІТЕРАТУРИ
«ДНІПРО»
1991

ББК 84.7США
Д45

Упорядкування та передмова
С. Д. Павличко

Редактор
Н. В. Мельник _____

Д $\frac{4703010200-197}{M205(04)-91}$ 197.91

ISBN 5-308-00880-9

- © С. Павличко. Упорядкування, передмова. 1991.
- © М. Габлевич. Український переклад. 1991.
- © О. Гриценко. Український переклад. 1991.
- © О. Зувський. Український переклад. 1991.
- © Є. Кононенко. Український переклад. 1991.
- © Г. Кочур. Український переклад. 1991.
- © Д. Павличко. Український переклад. 1991.
- © М. Стріха. Український переклад. 1991.
- © С. Ткаченко. Український переклад. 1991.
- © В. Мітченко. Художнє оформлення. 1991.

ЕМІЛІ ДІКІНСОН: ПОЕЗІЯ СКЕПТИЧНОГО УМА

Кожна розмова про американську поетесу Емілі Дікінсон традиційно починається з її унікальної, загадкової біографії. Ця біографія унікальна майже повною відсутністю подій. А її загадка полягає в позірній несумісності схимницького й одноманітного існування посередньо освіченої старої дівки з драматизмом і сміливістю почуттів, втілених у її віршах, та оригінальністю роздумів, котрі вибудовуються в цілком окреслену філософію життя, яка була не тільки сміливіша за змогливі побудови деяких тогочасних літераторів і мислителів, але й набагато випереджала сам час.

Події цієї біографії можна б умістити в декілька речень. Адже серйозних суспільних катаклізмів, яких зазнавала Америка в середині ХІХ століття, релігійних і політичних дискусій, бурхливого розвитку промисловості, а відтак болісного руйнування патріархальної ментальності; аболіціонізму, загибелі Джона Брауна у 1859-ому, нарешті громадянської війни Півночі й Півдня (1861—1865) Емілі Дікінсон, здається, просто не помітила. Про більшість колег-письменників, творців так званого «американського ренесансу» середини минулого століття, вона не мала чіткого уявлення. Можливо, тому, що не зараховувала себе до професійних лі-

тераторів. Уривчасті згадки в її листах доволі красномовні.

«Ви згадуєте про містера Вітмена. Я ніколи не читала його книжок, але мені казали, що вони ганебні...» (1862).

«Про По я знаю надто мало, щоб про нього мати думку», «Готорн жахає, надить», «З приводу Гоуеллса і Джеймса я вагаюсь» (1879).

Із своїх сучасників, американських літераторів, Емілі Дікінсон по суті знала й шанувала тільки Ралфа Волдо Емерсона. За винятком Генріха Гейне, практично не мала жодного уявлення про європейську, крім англійської, літературу. Що ж до англійської, то серед її героїв — романтики Джон Кітс і Семюел Тейлор Колрідж, а також майже забуті нині вікторіанці — Елізабет Баретт-Браунінг, Роберт Браунінг, Алфред Теннісон. З прозаїків вона читала деякі твори сестер Бронте, Джордж Еліот і Чарлза Діккенса.

І все ж небезпечно, хоч і спокусливо, виключати її затворницьке життя за межі реальної історії — як суспільства, так і літератури. Ця історія — хоч і не безпосередньо — відбивалася, коли не в реальній долі, то принаймні в творчості поетеси.

Емілі Дікінсон народилася 1830 року в містечку Амгерсті, яке лежить в долині річки Коннектікут в штаті Массачусетс. В Амгерсті, де тоді нараховувалося не більше п'ятисот родин, був, крім таверни, поштової станції та церкви, ще й коледж, заснований 1814 року дідом поетеси Семюелем Фаул-

зом Дікінсоном. Посаду ректора коледжу протягом тридцяти восьми років обіймав її батько. Предки Дікінсонів оселилися в Новій Англії в XVII столітті і разом з першими поселенцями, серед яких були й предки інших американських класиків — Ралфа Волдо Емерсона та Натаніеля Готорна, заснували на американській землі пуританські общини.

На початку XIX століття Нова Англія (так називають шість штатів північно-східного узбережжя Америки, де з'явилися перші англійські колонії) ще залишалася bastіоном пуританської культурної традиції та ідеології, які впливали на духовне життя цілої країни. І все ж пуританство відживало свій вік. Симптомом його розкладу став відхід від нього частини новоанглійської інтелігенції і зокрема духовних осіб. На зламі століть поширюється унітаріанство, більш ліберальний варіант пуританства (унітаріанці визнають єдиного замість триєдиного Бога). Пізніше — в тридцятих роках — процес цей радикалізується. Майбутній мислитель і учитель нації Емерсон зрікається духовного сану і створює нову «релігію всесвітньої душі», яка мала поривати за межі земного, за межі видимого — до якоїсь глибшої — *трансцендентної* — суті явищ. Вчення Емерсона, звичайно, не зводилося лише до містицизму, а претендувало бути наукою, філософською школою, що й отримала назву *трансценденталізм*. Навколо трансценденталізму в кінці 30-х — на початку 40-х років ведеться гостра полеміка: його ідеї окриляють літературну молодь, водночас

їх скептично сприймають ортодоксальні богослови і висміює Едгар По.

У 1836 році, коли Емілі ще дитина, Емерсон пише свою першу програмну працю «Природа», в якій власне обгрунтовує трансценденталізм. На початку 40-х навколо Емерсона складається гурток послідовників. Вони разом видають журнал «Дайел», що означає «Циферблат». І збираються трансценденталісти зовсім недалеко від Амгерста, в такому ж маленькому містечку — Конкорді.

В Конкорді в будинку Емерсона точилися розмови про необхідність декларації американської незалежності в сфері культури і мистецтва, про фемінізм, соціалізм, «світову душу» й «опору на власні сили». Натомість Амгерст залишався одним із центрів ортодоксального пуританства. Едвард Дікінсон виховував своїх дочок Емілі та Лавінію й сина Остіна в дусі ідеалів попереднього століття. Сам він, запеклий кальвініст, прийняв обряд хрещення лише в сорок сім років, бо раніше не вважав себе гідним називатися справжнім християнином. В одному з листів Емілі писала про свою родину: «Я маю брата і сестру. Мою матір не цікавить література, а батько надто зайнятий, щоб помічати, чим ми займаємося. Він купує мені багато книжок, але просить їх не читати — боїться, що вони скаламуть мій розум. Усі релігійні, крім мене...» Емілі та молодша Лавінія обожнювали свого похмурого, мовчазного батька. Про матір відомо лише, що вона постійно хворіла. Емілі писала: «У мене ніколи не

було матері. Я думаю, що мати — це та людина, до якої ти йдеш, коли тяжко».

В Амгерстському коледжі Емілі здобула непогану класичну освіту, вивчала німецьку мову. Після коледжу вона рік провчилася у жіночій духовній семінарії Маунт Голіок, де учениці ділилися на три групи: до першої належали «істинні християнки», до другої — ті, що мали ними стати, до третьої, яку обрала для себе Дікінсон, — «безнадійні». Вона — єдина в сім'ї — не прийняла хрещення. Засвоївши в дитинстві, що людина має бути чесною перед своїм сумлінням, Емілі не визнавала компромісів. Чи вірила Емілі в Бога і, якщо так, то яким його уявляла? На це запитання непросто відповісти. В романтизмі майже традиційним стало богоборство, проте не чужі йому й містицизм, і пристрасна релігійність. Емерсон слідом за німецькими філософами й романтиками проповідує пантеїзм — божественну сутність незнищенної природи, — істинно романтичну філософію. Дікінсон спілкується з Богом на рівних і звертається до нього дуже часто: коли покійно, а коли й сердито-наївно, подитячому картаючи за несправедливість, — ранню смерть кількох своїх друзів; а найчастіше — захоплено, як до митця, котрий створив чудо природи й життя.

З юності Емілі вирізнялася серед своїх ровесниць надмірною вразливістю та емоційністю. Ці риси з віком поглиблювалися. Справжньою трагедією в її житті, трагедією, що певною мірою вплинула на

Формування характеру, стала смерть її вчителя й друга, викладача Амгерстського коледжу Леонарда Гамфрі у 1850 році, а через деякий час і її першого літературного наставника Бенджаміна Франкліна Ньютона (1852). Ньютон провів два роки в Амгерсті, де під керівництвом Едварда Дікінсона вивчав право. Саме він подарував Емілі збірку поезій Емерсона, видану 1847 року під простою назвою «Вірші», і заохочував до писання. Він помітив у її перших поетичних спробах талант і проколував велике майбутнє. Дві втрати, пережиті в молодості, нерідко згадуються в ліриці Емілі Дікінсон. 1854 року Едварда Дікінсона обрали до Конгресу США. З цієї нагоди він поїхав до Вашингтона і взяв з собою дочку. Повертаючись, вони провели два тижні у Філадельфії. Там Емілі несподівано закохалася в священника Чарлза Водсворта. Він був старшим за неї на шістнадцять років, мав дружину й дітей, пошану в церковних колах і серед віруючих. Не виключено, що він відповів Емілі взаємністю (звичайно, платонічно), але не настільки безоглядно, щоб пожертвувати заради неї всім. Шість років вони листувалися (листування не збереглося), а 1860 року Чарлз Водсворт з'явився в Амгерсті, неймовірно налякавши сестру Емілі. Лавінії чомусь здалося, що священник приїхав, щоб викрасти її сестру. Він же мав намір попроситися, бо перебрався з родиною до Сан-Франціско, де одержав парафію при церкві Розп'яття. Отож образ Розп'яття так часто виникає в ліриці Дікінсон не лише

у зв'язку з драматичною долею Ісуса Христа, що так безмежно її інтригувала, але й у зв'язку з нездійсненим коханням.

Нещаслива любов, як це часто вже було в літературі, особливо в романтичній, стала й для Дікінсон великим імпульсом до писання віршів. Однак вона була ще й джерелом непогамовного болю, вселенського страждання і самотності, які не тамувалися, але тільки загострювалися з часом. І саме цей біль Дікінсон плекала більше, ніж своє кохання. В цьому — своєрідний парадокс. Але чим було її кохання до двічі чи тричі баченого священника? Майже, як усе інше в цій дивній біографії, — фантомом, більше грою фантазії й уяви, ніж реальністю. Проте ця фантазія навівала аж ніяк не ефемерну, неземну закоханість, а пристрасну мрію про «дикі ночі в шумі вод».

В 1860 році Дікінсон відсвяткувала своє тридцятиріччя. Вона немало вистраждала, хоча людині з іншою душевною організацією ці страждання могли б видатися вигаданими, безпричинними. Протягом останніх двох років вона багато писала, складаючи вірші до шухляди в своїй кімнаті на другому поверсі батьківського будинку. Саме в цей час визріває думка сховатися від світу. Емілі дедалі рідше виходить з дому, уникає зустрічей з людьми, всіляке спілкування обмежується листуванням.

Незважаючи на відлюдництво, поетеса знаходить собі нових друзів. Одним з них був Томас Вентворт Гіггінсон — ліберал, аболіціоніст, учасник антира-

бовласницьких виступів, поборник жіночого рівноправ'я, а також критик і письменник. У квітні 1861 року через журнал «Атлантик манслі» він звернувся до літераторів і закликав їх уникати високопарності і багатослів'я, шліфувати свій стиль. Емілі Дікінсон зважилася надіслати йому декілька віршів. Їх не надрукували, але Гіггінсон відгукнувся на них довгим листом. Так почалося листування, яке тривало двадцять п'ять років. Гіггінсон не зумів належно оцінити новаторську поетику своєї кореспондентки. Його шокували неточність рим, рваність метрики, а відсутність розділових знаків зовсім збивала з пантелику. Твори Емілі Дікінсон разюче відрізнялися і від академічних строф всевладного тоді Лонгфелло, і від неакадемічного, але формально вишуканого Едгара По. Вони викликали сумнів, чи це поезія взагалі. Гіггінсон спробував оцінити їх з точки зору панівної тоді поетики, зайшов у безвихідь і вирішив, що вірші «надто слабкі для публікації». Та все ж у травні того ж року один з них надрукували — але після того, як редактор наново переписав два рядки, заримував ще два й розставив розділові знаки. Вражена й обурена авторка вирішила ніколи більше не виступати в пресі. Вона продовжувала надсилати Гіггінсону по два-три вірші в кожному листі, підписуваному «ваша учениця», просила його поради, хоча з усього видно, не збиралася поступатися навіть буквою в своїх творах і взагалі вчитися законам тогочасної поетичної вправності. На другу половину життя

Емілі Дікінсон припадає її дружба (листовна, безперечно) з популярною тоді авторкою Гелен Гант Джексон, єдиною після Ньютона людиною, яка повірила в талант відлюдниці з Амгерста. Ровесниця й землячка поетеси, Гелен Джексон була людиною протилежної вдачі, двічі виходила заміж, постійно подорожувала, часто видавала свої книжки. Вона намагалася переконати свою подругу (яка вважала, що «публікація — аукціон», а «слава — недобра справа») надрукувати свої вірші, писала до неї не без пафосу: «Ви велика поетеса — мені жаль доби, за якої ви живете, бо не співаєте на повен голос». Але умовляння товаришки виявилися даремними. Зневажливого ставлення Емілі Дікінсон до суєтності письменницького життя не могло змінити ніщо.

Другим і останнім її «інтимним» захопленням був місцевий суддя Отіс Філіп Лорд. Суддя Лорд приятелював з батьком поетеси, за віком та поглядами належав до його кола. 1870 року, після смерті дружини (Емілі в цей час уже сорок), він запропонував їй одружитися. Листування свідчить, що Емілі любила його (або удавала, що любила), але, незважаючи на це, заміж вийти відмовилася. Нова любов — черговий фантом, адже в цей період вона вже майже ні з ким не зустрічається, і з суддею бачиться дуже рідко. А у відмові від шлюбу — не лише нехіть міняти усталений лад життя, а й підсвідоме мазохістське бажання й далі підсилювати свої болі та страждання, культивувати свою екстравагантність.

У цей час віршів вона пише вже зовсім небагато, її поетичне мислення втілюється в формі листів. Написані ритмічною прозою, як і вірші, — без пунктуації, листи Емілі Дікінсон — це низки метафор, афоризмів, парадоксів. Чистий стиль, лаконічна мова, гармонійно і вправно пов'язані думки. Здається, це витвори натхнення, хоча в них очевидне й інше — свідомо екзальтація духу і неприхований емоційний надрив. Письменниця іноді роками шліфувала фрази, вишукувала відповідні образи, домагалася музичного звучання рядків, перш ніж вони потрапляли до одного з листів. Про це свідчать чернетки, котрі збереглися донині. І це дозволяє зробити припущення — листи Дікінсон були не так засобом спілкування, як естетичним самовиявом її герметичного, незбагненого для оточення розуму. Звичайно, побудова листа залежала від того, кому він адресувався. До деяких знайомих — вона писала просто. До здатних оцінити парадокси і вловити гру слів — говорила загадками, виплітаючи з фраз химерні східні орнаменти. Дехто просив прокоментувати особливо загадкові місця її кореспонденції — вона відмовлялася.

Навіть за поняттями пуританської Нової Англії життя Емілі Дікінсон здавалося надто дивацьким. У 60-х роках вона перестала заводити нові знайомства. Делікатна, чутлива психіка набувала хворобливих рис, а вроджена емоційність ставала болісною не тільки для письменниці, а й для тих, хто її оточував. Емілі це усвідомлювала, і відтоді поча-

ла спілкуватися з людьми виключно за допомогою листів. У 70-і роки, в пору «захоплення» суддею Лордом, усамітнення стало цілковитим. Емілі відмовлялася від зустрічей з найближчими друзями. Навіть з Гелен Джексон та Гіггінсоном вона бачилася лише двічі. З Мейбл Тодд, далекою родичкою, яка разом з Гіггінсоном уклала її посмертну збірку, не зустрічалася жодного разу. Мейбл Тодд за останні роки життя письменниці часто бувала у домі Дікінсонів і, виконуючи прохання Емілі, не раз грала на фортепіано. Емілі слухала і розмовляла з гостею, заховавшись у темряву другого поверху, не показуючись на очі. Нервові напруження навіть від коротких побачень з приятелями вкрай виснажувало її. Кожну зустріч вона переживала як останню і боялася, що через надмірне хвилювання її приймуть за божевільну. Власне так і називала її дружина Гіггінсона, і не тільки вона. Амгерстські няньки лякали поетесою малих дітей. Тендітна, завжди в білому одязі, завітчана лілеями, Емілі нагадувала Гіггінсону загадкових і романтичних героїнь «старої» літератури — Міньйону Гетте чи Теклу Шіллера. Він признавався: «Спілкування з жодною іншою людиною не змордувало мене так. Я радий, що не живу біля неї».

Ніхто не знав достеменно, чим займається Емілі замкнувшись у своїй кімнаті. Вона тихо померла в 1886 році у віці п'ятдесяти шести років. Навіть Лавінія здивувалася, знайшовши після смерті сестри в шухлядах її столу дбайливо зшиті аркушики

з віршами. Подив викликали не самі вірші, а їхня кількість — повне зібрання творів тепер відбиває ту цифру — 1775 поезій. Більшість із датами, частина — не датовані. Набагато більше, ніж віршів, у шухлядах виявилось покреслених чернеток та поетичних заготовок.

Перша збірка Емілі Дікінсон вийшла через чотири роки після її смерті (1890) і викликала протилежні оцінки. Публіка, чутлива до нових віянь часу, висловлювала захват. Критики-консерватори посміювалися над «писаннями напівбожевільної школярки». Найобережніші коментатори в розгубленості перед новизною цього поетичного стилю уникали якихось визначених оцінок. А постарілий Гіггінсон у передмові до цієї першої збірки у виправдання Дікінсон цитував Джона Рескіна: «Краса виконання не переважить однієї зернини чи уламка думки». Він уже збагнув, що найголовніше у цій вражаючій поезії — не форма, а напруженість думки.

По кількох нових виданнях, вже в нашому столітті, поступово прийшла слава. В тридцятих роках Дікінсон помітили «нові критики» — Ален Тейт, Джон Кроу Ренсом та інші. Цим вченим-поетам, зосередженим на естетиці слова, вона заімпонувала «відсутністю» біографії, даючи можливість розмірковувати винятково навколо текстів. З часом Дікінсон привертає все більшу увагу, аж доки не стає «відкриттям», «сенсацією» уже, здавалось би, вздовж і впоперек вивченого, простудійованого ХІХ століт-

тя. В 50—60-х роках історія американської поезії переформовується наново, і вже не Вітєр чи Лонгфелло, а Дікінсон (безумовно, поряд з Волтом Вітменом) стає найзначнішою постаттю середини минулого віку. Проте перші повні видання її листів та віршів з'являються тільки в 1955 році.

Про поезію Дікінсон можна писати (вони й пишуться) численні дослідження. І це зрозуміло. Її 1775 віршів дають величезний інтелектуальний матеріал, який стимулює розум і фантазію кожного, хто до них звертається. Адже ця поезія є поезією ідей, продовженням філософського пошуку, але такого, де думка невідривна від почуттів, а поезія є думкою. Крім того, цей пошук не має завершення, він будується на сумніві, а постійний скепсис є джерелом витонченої насолоди і водночас солодкого страху.

Емілі Дікінсон писала тільки про себе. «Я» — найчастіше слово у її поетичному словнику. І це — знамення часу, цілком очевидне в епоху розквіту індивідуалізму. Одним з філософських обґрунтувань американського індивідуалізму була емерсонівська концепція «опори на власні сили». Найбільшим співцем її став Волт Вітмен. Він так само писав про себе, і «я» так само було його улюбленим словом. Вітменівське космічно-широке «я» умістило в собі все багатство природи і здобутки філософської думки всіх часів:

Які в тобі обшири, Волте Вітмене?
Які виникають води та землі?

Яка там погода, які люди й міста?..
В мені широта розширюється, довгота подовжується...
(«*Salut au Monde!*»). Переклад Максима Стріхи)

«Я» Дікінсон позбавлене такого розмаху, воно відбиває інтимний світ лише однієї, слабкої, здавалось би, і непомірно страждаючої жінки. Але жінки — гордої своєю відокремленістю, самодостатністю, незалежністю, внутрішньою силою і сміливістю сказати: «Я — Ніхто!..» І така відчайдушна заява — несвідомий виклик ідеалам суспільства та часу, філософії Емерсона, в якій ці ідеали обгрунтовано, і сильному герою Вітмена, який до певної міри ці ідеали втілює.

Поетеса очима своєї героїні вдумливо спостерігає за природою, скептично оцінює світ, вона іронізує і сумнівається у всіх можливих істинах, вона — раціоналіст, що спокійно вдивляється в обличчя агонії («Агоній вигляд я люблю. В них правда, хай жорстока...» (241) і оцінює життя немовби відсторонено, відчужено.

Дікінсон безмежно далека від поезії, котра виникла як реакція на раціоналізм попередньої епохи Просвітництва і концентрувалася на почуттях. Вона так само далека від ірраціоналізму, властивого деяким формам романтичного мистецтва. Романтизм Дікінсон — адже її творчість не виходить за рамки цього напрямку — виник тоді, коли більшість його прийомів вже вичерпали себе. І все ж, саме життя душі — в центрі її уваги. Але найголовніше криється в особливості поетичного погляду. Вона полягає

ніву в поезії Дікінсон не зустрічаємо жодної установленої, застиглої ідеї чи істини.

Але як фатально боїться поетеса свого власного сумніву! Як добре знає про його деструктивні можливості, про небезпеку втратити віру, моральні критерії. Вона навіть свідомо намагається обмежити свій скептицизм. У цій роздвоєності — між тотальним сумнівом і прагненням віри — криється головна інтелектуальна драма Емілі Дікінсон.

Іронія, окрім сумніву, — ще один небезпечний інструмент звільненого й розкутого розуму. Культ іронії тільки частково заторкнув американський романтизм. І Брайєнт, і Лонгфелло, і Емерсон, і Вітмен, кожен по-своєму, — серйозні, високопарні, патетичні. Навіть По — в поезії практично позбавлений почуття гумору. Серен Кіркегор у той самий час, коли Дікінсон акуратно складала до шухляди свої вірші, застерігав письменників від іронії як від найбільш небезпечної хвороби духу, здатної вразити цілу культуру. Літературний розвиток у ХХ столітті потвердив, наскільки точним у своїх передбаченнях був датський філософ.

Для Дікінсон іронія значила дуже багато. По-перше, вона торувала шлях до романтичної свободи й сваволі — аж до «жахливого», але такого спокусливого руйнування віри.

По-друге, іронія пов'язувалася з об'єктивністю погляду на життя. (Згадаймо пізніше визначення Томаса Манна: «Об'єктивність — це іронія»).

По-третє, вона була логічним продовженням філо-

софії чи, точніше, поетичного філософування. Скористаємося для ілюстрації цієї тези ще одним визначенням, на цей раз Фрідріха Шлегеля: «Філософія — це істинна батьківщина іронії, яку можна було б назвати логічною красою».

Без іронії немислима свобода духу, до якої прагне Дікінсон, і з якою, коли не перемагає, то принаймні полегшує будь-яку трагічну ситуацію. Дікінсон іронічна і стосовно себе, і свого «я», і стосовно цілого свого оточення. За допомогою легкого, ледь помітного глузування вона звільняється від тиску навіть тих нечисленних, відомих їй, літературних авторитетів. Вона нікого ніколи не наслідує, і по суті не має попередників. Образ насмішкуватого, глузливого розуму — ключовий для розуміння її творчості.

Лірична героїня Дікінсон ізолюється від світу, ніде не буває, не шукає спілкування, її не тягне в мандри:

Не бачила я моря —
Та відаю про штиль...

...Не бачила я Бога —
Та відаю про строк.

(1052)

Натомість вічний бродяга і мандрівник Вітмен сміливо й оптимістично проголошує:

Вільний, з серцем легким виходжу на широку дорогу...
(«Пісня широкої дороги». Переклад Максима Стріхи)

Дікінсон не бачила великого, справжнього світу (що не є випадковою обставиною долі, а принципо-

вою позицією її філософії буття) — і не потребувала його бачити. Але вона витворила свій світ в уяві, і отже, з його просторовими, часовими і навіть кольоровими вимірами відбуваються різноманітні метаморфози. Цей світ включає сад навколо батьківського будинку, кімнату, де вона писала і в котрій ув'язнила себе,— тому такий настирливо частий образ дверей, замкнених або розчинених до світу. Водночас місце дії віршів Дікінсон максимально абстрактне і не має жодних географічних ознак, а окреслені там віддалі й місця не мають нічого спільного з дійсністю. Кашмір, Занзібар чи Дніпро — магичні назви, звабливі цятки на глобусі, гра в просторову конкретність. Навколо — справді космічний простір думки й фантазії, а поетичне «я» — цілком відсторонене від буденності, звичайності і зосереджене на чомусь позачасовому.

Та все ж не лише позачасовість, але й час так чи інакше існує в цьому химерному світі. Проте — тільки минулий. Теперішнє — мука, а життя... життя — всього лиш помирання. Героїня вмирає, але час триває, а смерть стає найвищим критерієм буття, смертю все перевіряється. Усвідомлення неминучості смерті бентежить, стимулює роботу свідомості. З цього витікає своєрідна поетична есхатологія: «Що далі? Що за тим?» Дікінсон так страшно цим мучиться, що реальність, теперішність сприймає хворобливо-трагічно: «кожна секунда — остання». Смерть, однак, постійно естетизується, витлумачується як смерть «за красу», і водночас

парадоксальним чином розмова про смерть є розмовою про сенс життя. Власне, найголовніше питання, яким карається Дікінсон — це питання про те, чи є в житті хоч якийсь сенс, чи воно є лише абсолютним стражданням, вінцем якого стане неминуча загибель тіла і духу. І відповідь на це питання найчастіше негативна — життя не має сенсу. Дікінсон у польоті скептичної думки наблизилася до тотального сумніву, особливо фатально-болісного для людини, вихованої в рамках християнської ментальності. І єдиною протипагою цьому сумніву, щоправда, досить слабкою, є любов, а також дещо сентиментальне бажання пригріти якусь нещасну пташину, зробити хоча б дрібну добру справу. В останньому випадку в Дікінсон подекуди з'являється навіть патетичність, але аж ніяк не моралізаторство.

Скорботні вірші Емілі Дікінсон належать, мабуть, до найбільш песимістичних у світовому романтизмі. У їх центрі — мотив болю і постійного душевного напруження. Дікінсон захоплена пошуками точного слова, несподіваного повороту почуття, нюансу психологічного стану. І в психологічному, і в філософському сенсі її лірика стає «святом жаху». Дікінсон винахідливо відтворює складні психологічні стани, передає тонкі передчуття, емоційне напруження, страх, сум, біль. Окрім Дікінсон, серед американських романтиків тільки Едгар По — той самий, котрий з викликом проголошував «найблагороднішою темою поезії — смерть прекрас-

пої жінки», — умів так вишукано творити мистецтво з передсмертного страждання і страху.

Душевне напруження на якомусь етапі приводило Дікінсон до апатії, спустошення. Поетеса майстерно описує і цей психологічний стан. Але майже ніколи не вказує на його причини. Внутрішня діалектика почуттів цікавіша для неї за пошук мотивів. Умоглядність стає всеохопною, однак її вірш, на щастя, не робиться інтелектуальною вправою, і в жодній проблемі не дає остаточного вирішення. Рух елегантної думки для авторки значно цікавіший за висновки.

Дікінсон можна назвати непослідовною або двоїстою. В її творчості важко знайти — і не варто шукати — одну домінанту. Вона трагічна настільки, наскільки це взагалі можливо, але водночас екстатично щаслива від життя і своїх почуттів. Дікінсон, як ніхто з її сучасників, зачарована красою життя, передовсім красою природи:

Незнаний трунок я смакую
З ковшів перлових без числа.
Ще жодна бочка понад Рейном
Такого хмелю не дала...

(214)

Краса світу неймовірно бентежить розколоту душу поетеси, доводить її до екстазу, до трансу. Вірші ж Емерсона про природу як носія духовності й свідомості, що ними вона зачитувалася в молодості, сприймалися всього лиш як інтелектуальні схеми. Але самої цієї ідеї Емерсона, котра, на перший по-

гляд, мала би бути такою органічною для неї, Дікінсон і не сприймає. Так, природа довершена, але її існування, твердить поетеса, позбавлене свідомості. І коли вона раптом приписує людські риси і якості квітці чи метеликові — це найскоріше художній прийом: адже траві не болять, коли її косять. І камінець при дорозі — «щасливий», бо він не відає страждання, властивого виключно свідомості. Дікінсон всюди шукає підтвердження своїм стражданням — і передовсім, міркуючи над сенсом людського життя, приреченого на смерть і самотність. Проте найбільше знаходить їх у власних почуттях, у коханні. Його анатомія — це анатомія розбитого серця.

Життя душі — глобально і в дрібних нюансах, відсторонено й емоційно, зблизька й здалека — досліджує поетеса. Однак, не менш глибоко її цікавлять ще два феномени — Природа і Краса. І це цілком закономірно для поета і особливо романтика.

В її поезіях природа втілюється головним чином не в пейзажах, хоча є й такі, але в певній філософії та світосприйманні. Емілі Дікінсон тільки на перший погляд може здатися імпресіоністкою, авторкою елегантних картинок, етюдів. Але знову все не так просто. За етюдами і замилуваннями вимальовуються концепції і полеміки.

Перші романтики, вслід за Руссо, проповідували ідею наближення до природи, бачили у ній порятунок від скверни цивілізації. Емерсон називав природу цілителькою людської душі, джерелом на-

тхнення митця, закликав до єднання художника і природи. Генрі Торо робив це у прямому сенсі. Він прожив близько двох років на березі Волденівського озера, неподалік від Емерсонів, здійснивши унікальний експеримент «правильного життя».

Дікінсон погоджується з ними обома в тому, що природа існує за законами вищої гармонії, що це, власне, і є рай, довершеність, непізнана для людського розуму.

Однак традиційний пантеїзм викликає в Дікінсон певні сумніви. Емерсон вважав, що Бог «розчинився» в природі і в людині. Дікінсон наполягала, що людина автономна від довершеної божественної природи. Якщо й можлива гармонія з природою і божеством, то для Дікінсон вона хвилинна, ілюзорна. Емерсон бачить світ за принципом так званого «прозорого очного яблука», коли митець розчиняється в природі, а його поезія нагадує античну еолову арфу. Поезія Дікінсон знаменує початки розторгнення зв'язків з божественним світом, загибель гармонії. (Усе це по-справжньому розкриється в культурі зламу ХІХ—ХХ ст.). «Я вчора загубила Світ» (181) — пише вона на самому початку своєї творчості. І це не кокетство, а позиція мислителя і драма душі, котра не може ніде, в жодній привабливій для інших ідеї знайти для себе притулку. Емерсон боготворить природу, Вітмен вірить, що проросте колись «листям трави», для Дікінсон — «природи не вистачає» (1673)

Романтики, як відомо, любили теоретизувати на

теми естетики, з насолодою пояснювали власну творчість, займалися літературною критикою. На відміну від інших американських поетів — Брайєнта, По, Емерсона, Вітмена — у Дікінсон не зустрічаємо жодних, окремих від віршів, естетичних заяв. Проте в цілому поезія Дікінсон складається з умоглядних конструкцій, вона писана абстракціями, а це в свою чергу визначило і дух естетичної декларативності, притаманний її віршам.

І врешті, поряд з любов'ю, природою, душею саме краса виявляється центральним поняттям її життєвої і творчої філософії. Краса — форма нескінченності, відома тільки поетам. Не випадкова її максималістська, нищівна декларація: «Я вмерла за Красу...» (449). Дікінсон намагається дати визначення краси подібно до того, як раніше формулює поняття природи, духу, кохання. Водночас вона сумнівається в можливості такого визначення. Народжується черговий парадокс: «Краси означення в тому, Що, власне, його нема...» (988). Вражає останній вірш повного канону Дікінсон, уміщений під номером 1775. Тут з'єднано дві філософії — краси і природи:

Земля багато має тонів
Відсутність музики —
Це острів невідомий
Краса — то факт природи.

У свій час Емерсон бачив світ «не-я» як безмежне царство гармонії, музики. Страшнуватий образ «невідомого острова без музики» — напівнатяк Ді-

кінсон на свою зневіру, свій скепсис з приводу оптимістичної доктрини трансценденталістів про гармонію світу.

І наступна строфа:

Та свідок її суші
І свідок її моря
Цвіркун — її найкращу пісню
Мені співає.

Мала істота природи — цвіркун — стає символом мудрості й краси світу. Можливо, пишучи цей вірш, Дікінсон мала в пам'яті сонет одного з своїх улюблених поетів Джона Кітса «Коник і цвіркун». Не менше враження на поетесу справила його «Ода до грецької вази». Для Кітса краса тотожна істині — інтелектуальній категорії, але протилежна категорії моральній — добру. Для митця суть явищ відкривається через красу. «Ода до грецької вази» сповнена печалі: адже краса, описана поетом, не доступна йому — людині, не здатній відірватися від грішного світу. Вірш засвідчує початки внутрішнього розладу поета, котрий пізніше розчарувався і в силі краси, і в силі фантазії.

Слідом за Кітсом Дікінсон ставить знак рівності між істиною і красою. Головне для неї — пізнати істину, схопити словом вірша рух думки.

А що інші сучасники? Емерсон був моралістом. Він один з небагатьох романтиків не боявся дидактики. Його критик Едгар По, провісник доктрини «мистецтво для мистецтва», був естетом. Він обстоював позицію цілком протилежну, стверджуючи, що інте-

лект і мораль мають для поезії другорядне значення, а остання є «творенням прекрасного шляхом ритму».

Лаконічний, простий, напружений вірш Дікінсон неможливо сплутати з манерою жодного іншого поета. В основі його метрики — звичайні ямбічні розміри англійських релігійних гімнів, дитячих віршів, пісень, балад. Улюблений розмір — *common meter* — при якому чергуються восьми- і шестистопні рядки з найпростішою схемою римування. Слідом за Емерсоном, але значно успішніше, Дікінсон запроваджує в поезію розмовні ритми англійської мови, а також Біблії.

Власне, революція, котра відбулася в середині минулого століття в англійській поезії, має два полюси: це верлібри Волта Вітмена, котрі відкинули традиційну форму, — і розкріпачення традиційної форми, експеримент на її основі Емілі Дікінсон. Глибинні причини цієї революції лежать в сфері філософії, нового світосприймання, притаманного обом поетам.

Під впливом Томаса Карлейля та німецької мови Емілі Дікінсон часто писала іменники і деякі інші, на її погляд, важливі слова з великої букви. (Томас Браун, її улюблений письменник, подібним чином акцентував увагу на окремих словах). У віршах відсутні усталені розділові знаки, їх замінило тире, що виконує роль коми або крапки, та найчастіше — означає паузу, є організатором ритму. «Недбалість» римування, мови, орфографії, якими дорікали Ді-

кінсон у ХІХ столітті, була або свідомим прийомом, або навіть виявом зневаги до канонів.

«Навіщо мені томи, коли досить одного слова?» — писав Емерсон. Дікінсон теж підкреслює «бідність» свого поетичного світу. Її не захоплює високе, піднесене, грандіозне, монументальне, вона цікавиться малим, простим, буденним, дрібною деталлю, послідовно відмовляється від описовості, декоративності, прагне суті і граничної місткості слова. Тому культивована нею бідність обертається багатством відкриття світу.

Якщо у Вітмена думка максимально розгорнута, то Дікінсон обходиться одним рядком, навіть словом-символом. Тому її слово часом не лише багатозначне, але й незбагненне. Дікінсон визначає прикмети свого поетичного стилю поняттями «герметична пам'ять» і «герметичний розум». Її поезія в цьому сенсі передує модерністським експериментам ХХ століття. Характер її творчого бачення прояснює рядок: «Скажи всю Правду — та не враз...» (1129). Правда, за Емілі Дікінсон, має бути висловлена не прямо, а специфічно, складно, загадково. Такий підхід передбачає подвійність, потрійність ракурсу, що забезпечило б максимальну місткість образу. Дікінсон прагне граничної точності в називанні й означенні кожного предмета чи явища, водночас вона любить недомовленості, умовчання, загадки. Її мета — уникаючи визначеності, досягти тієї ж таки визначеності.

Дікінсон по-своєму сприйняла містичний дух

трансценденталізму. Для неї все навкруг — загадкове, шлях пізнання — тернистий, а людина — приречена на незнання. Завдяки тотальній загадковості кожен предмет, кожна жива істота — цвіркун, бджола, метелик — стають для поетеси особливо значущими. На фоні таємниці світу вона розгортає і тему власної таємниці, своєї закритої для оточення душі. Принципом бачення і осягнення світу стає загадка. Загадка витворює несподівані текстові структури, недомовленість виявляється головним художнім прийомом. Дікінсон любить висловлюватися двозначно про все без винятку — дім, природу, Бога, смерть, життя тощо. Але вірші-загадки Дікінсон — літературні за своїм характером, тобто відповіді на них важливі відносно, а от поетика двозначності й недомовленості важлива абсолютно.

У поетеси не було вчителів, через те про будь-яке наслідування чи учнівство тут не йдеться. Та все ж деякі джерела витвореної нею оригінальної поетичної системи можна окреслити. Це — поезія англійського барокко так званої метафізичної школи. Умоглядністю, спрямованістю в сферу ідей, лірика Дікінсон близька саме до цієї літературної школи сімнадцятого століття. Універсалізмом творчої думки — співзвучна також і з раннім англійським романтизмом Персі Біші Шеллі і Джона Кітса. (Про першого поета вона ніколи не чула, другим, як вже згадувалося, зачитувалася). Нарешті, трансценденталізм Емерсона (Дікінсон, очевидно, не читала навіть усіх найголовніших праць філософа,

але ще замолоду знала його вірші) — як американська романтична філософія — визначив коло проблем та інтересів поетеси.

Сама Емілі Дікінсон, незнана для сучасників, байдужа до бурхливого навколишнього життя, і, мені здається, налякана ним, не могла впливати на розвиток американської поезії своєї чи найближчої літературної епохи. Так вона і залишилася самотньою вершиною, без прямих попередників чи спадкоємців. Проте з-поміж усіх її сучасників саме ілюзорно прості вірші Емілі Дікінсон найбільше імпонують нашому часові розчарувань, самотності, відчаю, апокаліптичних візій, скепсису, страху і надій.

Соломія ПАВЛИЧКО

ПОЕЗІЇ

По цім чудовім морі
Пливу в печалі.
Далі Лоцмане далі!
Чи знаєш ти причал
Де не клекоче шквал
Де небезпек нема?

На мирнім заході
Вітрил поснулих тьма —
Веду тебе туди —
Там тиша назавжди —
Там берег Вічності —
Ні суші ні води!

В тьмі колесо моє!
Не бачу спиць але
Я знаю — крутиться
Його нога промокла.

Пливу за течією
Безлюдним майже шляхом —
Та мають всі дороги
Просвітлення вкінці.

Той залишає Тінь
Той в суєтній могилі
Знайшов заняття дивні —

Той королівським кроком
Проходить крізь ворота
Жбурляючи свій клопіт
На тебе і на мене!

Дні — лагідні і мляві
Горіхи — як брунат
Кругліші щоки в ягід
Троянд ніде не знаць.

Клен — шарф надів строкатий
Багряну одіж — лан
І — щоб по моді бути —
Я начеплю кулон.

Є дві сестри у мене
Хоч знають всі одну —
Оту що вдома; інша —
За живоплотом ген.

В літа мої убравшись
Одна зо мною йшла;
У наших душах друга
Гніздо собі звила

Та не вторила наших
Улюблених пісень —
Сама собі співала
Як джміль в липневий день.

Ген горами-долинами
Дитинство відійшло —
З посестрою за руку
Так легко йти було.

Ще й нині між літами
Ті джмелики бринять

І ті ж в її зіницях
Фіалки мерехтять.

Розсипала росу я
Та вберегла зорю —
З-поміж усіх єдину
І назавжди мою!

Хистка пелюстка розповита —
Звичайний досвід серед літа —
Роса в траві — бджола чи дві —
Вітрець як сон — ряхтіння крон —
І я — троянда!

Як я ліси обчімхав —
Довірливі ліси!
Дерева все що мали —
Всі шишки мохи брості —
Мені повиставляли.
А я розкидав ті скарби —
Погравсь та й згинув.
Що строга тсуга скаже?
А що — ялина?

Серце! Забудем його ми в цю ніч —
Повірмо страшному чуду!
Ти можеш забути його тепло —
Я ж світло його забуду!

Два рази янголів послав ти
Аби запобігти біді —
Поклич мене враз — бо як я спізнюсь —
Його я згадаю тоді!

Я двічі гинула страждала
Молилася щомога
Жебрачкою стояла двічі
Перед дверима Бога!

Два рази янголів послав ти
До мене — на розмову
Грабіжнику! Банкіре! — Отче!
Я нещаслива знову!

Хто успіху не має
Тому він дорогий
Напій для тих солодший
Що гинуть від жаги

Ті що звитяжний прапор
Угору підняли
Відчути перемогу
Так гостро б не змогли

Як воїн що конає
Подоланий в пилу
І спів тріумфу чує
Уже крізь смертну млу

Їй назва — Арктур. Але я
Все зву її — Зорею.
Чому Наука грубо так
Усюди ніс стромляє?

На луках квітку я знайду —
Зі скельцем монстр новітній
Вже їй рахує пелюстки —
Ув'язненій в робітні.

Колись — любила я в траві
Метеликів ловити.
А нині він пришпилів їх
На стінах в кабінеті!

Він зве Зенітом Небеса
І навіть край куди я
Потраплю — свій скінчивши шлях —
На мапі він змалює.

А що як Полюси його
Зірвуться з місця й будуть

Скакати м'ячем? Готова я
І до такого чуда.

Чи в Царствіє Небесне теж
Внесе Наука зміни?
Та діти Божі слугувать
Цій моді не повинні!

Я вірю: Бог свою дочку
Візьме таку як є —
І старосвітську їй нетямку —
У лоно у своє.

Радість — це похід душі
Звиклої до суходолу
В море — повз лани — у вічність
В широчінь — з тісного двору —

Ми — що в горах виростили —
В кам'яному надокружжі —
Чи збагнемо оп'яніння
Моряків за пругом суші?

Сердешне серце стружене
Перепочити сіло
Та й незчулося як день
Сплив за обрій сріблом
Як ніч встала тихесенько —
Запалила зорі —
Не бачило — задивлене —
У чімсь неозорім.

Та нагодилась янголи —
З курної дороги
Підхопили невсипуще
Й однесли до Бога.
Там — босому черевички
Там — ведуть за руку
Сині гавані небесні
Вітрильце заблукане.

Рушати до неба?

Не знаю коли...

І як — молю — не питай

Бо я боюся й подумати — де

Проляже дорога та!

Рушати до неба! —

Похмурі слова...

Однак всі ми підем туди.

Так — пастирем гнаний — додому верта

Покірний потік череди.

А може вже час і на тебе?

Хто зна...

Якщо ти потрапиш раніш

До неба — місцинку мені збережи

Обіч двох рідних душ.

Благенького савана досить мені

І скромного досить «вінця» —

Бо тим хто вертає в Домівку свою

Пишність — не до лиця.

Як добре що я в це не вірю —

Бо це б вкоротило мое

Життя — а тим часом — на грішній Землі
Ще стільки цікавого є!
Як добре що вірили щиро в це ті
Кого я вже більше не стріну
Бо якось — ясного осіннього дня —
Назавжди лягли вони в глину.

Невже і справді буде ранок?
Невже є щось таке як день?
А що як стала б я горами —
Побачила б як він іде?

У нього ноги — як в латаття?
У нього пір'я — як в птахів?
А звідки родом він? Із знатних —
Незнаних лиш мені країв?

О найученіший з людей!
О наймудріший з херувимів!
Де — звідкіля береться день?
Скажіть малому пілігриму...

Хилити голову прилюдно —
А потім віднайти —
Що вічний розум наш не прагнув
Подібної мети —

Нагода це для підозріння
Що й нам либонь не раз
Постава зручна павутини
Серед фіранок з газ!

Такий маленький човник
Вихитуючись пливе
Таке привітне-привітне море
Так вабить все далі зве

Така захланна-захланна хвиля —
Лизнула — й тріски одні
А флот величний і не помітив —
Суденце моє — на дні!

Де дзвони ранків не страшать
Де грім незгод затих
Де наймоторніші з панів
Сидять в домах своїх

Де втома пойняла дітей
У сон-віки смеркань —
Це місто — благо й небеса!
Як швидко — патер — глянь!

«А станем на вершку гори,
Де був Мойсей в свій час» —
Ні батьків клич ні фабрик свист
Більш не злякають нас!

Свою частку ночі витерпіти
Свою частку — аж ранок пітьму прогорне
Свою пустку щастям виповнити
Свою пустку — погордою

Зірка ось тут і зірка ген там —
Котрась і з орбіти спаде
Туман ось тут і туман ген там —
І потім нарешті — день

Мій друг напав на друга:
Змаг їм удавсь обом!
Я теж солдатом стала —
А він сатириком.
Я думаю — в цім полі —
Діставши бронь міцну —
Я все здолаю людство
І славу дожену!

Герой хто бореться прилюдно —
Та доблесніший той
Хто носить у душі Голгофу
Хто в безвісті герой —

Хто гине та його не бачать
Народи — хто на смерть
Іде та жоден край не тужить
Що зір його померк

Ми віримо — в шеренгах рівних
Під вітром крижаним
В сліпучім сніжнім однострої
Йдуть янголи за ним

Хто дасть нам захід Сонця в дзбанку
Хто злічить келихи світанку
І в них — сузір'я Рос
Хто скаже як вдалось зіткати
За літню ніч — блакитні Шати
На цілий шир Небес?

Чи хтось би взявся за роботу —
Порахувати кожну ноту
У Жайворовій пісні?
Чи — скільки Рак здолає миль
Чи — скільки квітів вип'є Джміль —
Пречистих Рос спокусник?

Хто збудував Веселки арку
Хто водить за блакитну Шворку
Хори Небесних Сфер?
Хто витяг Сталактитів струни
Хто полічив безцінні Руна
Ночей — зі злотом Зір?

Хто звів цей невеличкий Дім
І затулив всі вікна в нім —

Так що й не зазирнути?
Хто якось — осяйного дня —
Прийде щоб в Небо нас піднять
Над цим марнотним Світом?

О цій порі вертають Птиці —
Одна чи кілька — щоб востаннє
На край свій подивиться.

В цю пору небо прагне вбратись
В оманливі Липневі шати
Із золота й блакиті.

Ох — цим не одурити й Бджілки
Але в мені — пригріє тільки —
Знов ожива надія.

А сім'я — що вона зронила —
Назустріч осені несміло
Ростком зазеленіє.

О смак — солодкий сумовитий —
Останнього Причастя Літа!
Чи прийде і для мене

Божиста мить твого свята —
Хліб преломити й скуштувати
Вино твоє свячене?

Крім Неба всім вона ніщо —
Бідніша від сиріт —
Як не мандрівниці бджолі —
Даремно зрослий квіт.

Не провінційна тільки в бур —
Для всіх крім мотилів
Невидна — ніби крапля рос
Де луг позеленів.

Між трав господарка дрібна
Звідсіть її візьму
І втратить хтось лице — що Дім
Живий звело йому.

Бджола в танку між віт —
Мій кращий Ворожбит.
Звідкіль тих чарів сила —
Умерла б — не зуміла
Сказать я.

Призахідні Горби
Беруть мій біль — собі.
О — не кепкуйте — бо
У тій заграві — Бог
Присутній.

Найперший промінь Дня
Мій дух і плоть підняв —
У чім причина дивна?
Мптець — що сотворив нас —
Те знає.

Моя ріка все лине
До тебе — Море синє.

Моя ріка говорить:
— На мене зглянься Море!

Я привела струмки
Крізь хащі навпрошки —

О море не
Жени мене!

Я вчора загубила Світ.
Чи з ним не стрілись ви?
У нього знак — вінок із Зір
Довкола голови.

Він — певно — геть непоказний
Для пана з вищих сфер.
Мені ж — найбільший скарб. Знайдіть
Його для мене сер!

Коли вже я жить не буду
Й Вільшанка не стріне мене —
Киньте Червоногрудці
Крихт — нехай пом'яне —

Коли вже не зможу подякувать
Бо швидко спливли мої дні —
Знайте — силяться мовити
Губи мої кам'яні —

Чудова штука — Віра —
Як зір ваш не ослаб.
Але в складних питаннях —
Не зайвий Мікроскоп!

Секрет Небес — недовгий:
Його підхопить Ліс
А далі — Сад що квітам
Усе переповість.

А що як Пташка пролетить
І той секрет підслуха?
Я дам їй крихт — вона й мені
Цвірінькне щось на вухо.

Та ні — не треба. Ліпше
Не знать секретів тих.
Як все до Клімату зведем —
Чи буде чудом — Сніг?

Небесні тайни — не для нас
І я не рвусь дізнатись —
Що саме діється в Твоїх
Сапфірових Палацах.

Як прийде край — про все дізнаюсь
Тож не питаю вже — за віщо?
Пояснить кожну нашу муку
Учитель Йсус в небесних висях.

Він дасть нам все що каже Книга
Й — збагнувши мук його безодню —
Я геть забуду краплю лиха
Що так пече мене сьогодні.

По бурі — райдуга зросла
По мряках — сонця блиск
І хмари — мов тяжкі слони —
За обрій подались.

Пташки радіють серед гнізд
І стихнув змаг вітрів.
Та ба! Нерадісних очей
День літній не манив.

Не звеселить байдужу смерть
І віха світова
Її збудити можуть лиш
Архангелів слова.

Ні раз я друга не лишу
Як він навік засне —
Я серця не застану знов —
Того — що прагнуло мене —

І очі б засмутились ті
Що ждали — ждали б мов з імлі
Мого лица — без нього б — мов
Закритись мирно не могли —

Коли ж я й щиру віру вб'ю —
Своїм «Вернусь — вернуся я»
Бо він засмучений засне —
Спізніле кличучи ім'я —

То серце в мене хай раніш —
Раніш конало б — ніж тоді —
Так сонця не спасе прихід
Обмерзлі віти молоді.

Хоч я й повернулась запізно — одначе
Я все ж повернулась — а пізно — пробачать.
Тим більшою буде їх радість коли
По довгим чеканні крізь товщу імлі
Передсвітанкову — крізь морок глибокий
Почують мої несподівані кроки!
Так — буде ця мить і висока й уроча
По десятилітній агонії ночі.

І я уявляю: камін палахкоче
Й назустріч мені повертаються очі
Від мене чекаючи слова палкого.
Мені ж — за слова що почую від Нього
Віддати не жаль і століття Дороги.

Будь ніжним Раю!
Вуст для тебе хміль
Я зберегла —
Втішайся
Неначе квітом джміль.

Спізнившись гуде він
У захваті палкім
І — досягнувши меду —
Пірнає ніби в нім.

Незнаний трунок я смакую
З ковшів перлових без числа —
Ще жодна бочка понад Рейном
Такого хмелю не дала.

Мене повітря оп'янило
Роса розбестила мій крок
У літні довгі дні блукання
Між синню витканих стежок.

Нехай господар проганяє
Додому з поля п'яних бджіл
А мотилям набриднуть тости —
Я буду там де їхній стіл.

Аж поки янголи злетяться
І через вікна всі святі
Глядітимуть як цей п'яничка
П'є сонця мед на самоті.

Що таке рай? Хто живе в ньому?
Фермери? В тому саду?
Чи знають вони про Амгерст
І те що до них я йду?

Чи носять нові черевички в Едемі?
Чи завжди приємно там?
Якщо ми захочемо звідти додому
Чи Бог те дозволить нам?

Ви впевнені що на небі
І справді живе Творець?
Коли — як то каже няня —
Настане і мій «кінець» —

Я вийду на хмари взута —
Чи з мене не кпитимуть ангели?
Боюсь я — Едем ні на йоту
Не кращий від Нової Англії!

Десь у німих покоях з алебастру
Куди не зазирнуть ні смерки ні світанки
Спокійно спить покірне Воскресіння
Спить дах камінний сплять запони із китайки.

То вітерець легкий промчить через покої
То вуху мертвому щось прогуде бджола
То прощобече птах — у незнанні безжурнім —
Що за пресвітла Мудрість тут навік лягла!

А десь під Сонцем в даль велично мчать Століття
Кружляють Зорі Царства тануть наче сніг
Корони в пил летять зрікаються Державці —
Та — як на Сонці плям — не видно їх.

У неї віники барвисті —
З них безліч випало стьожок!
О вечорова господине,
Вернись і вимети ставок!

Ти в нім згубила синю сталку
Нитки бурштину що розцвів
І вже на сході розкидаєш
Смарагди посеред лісів!

Та віники її в роботі
Запасок рине круговерть —
Аж поки зникнуть між зірками —
І я тоді подамся геть.

Не літо це — воно пройшло —
Зарано й для весни.
До співу чорного дрозда
Ще царство білини.

І не вмирання — барва рож —
А в смерті бляклий хід.
Питання захід застебнув
На пряжку-хризоліт.

Агоній вигляд я люблю:
В них — правда — хай жорстока —
Бо смертних не вдають судом
Не симулюють муки.

Останній погляд — от і Смерть.
Чи мав би хто охоту
Вдавати що його чоло
Смертельним вкрилось потом?

Узявши в руку самоцвіт
Заснула я притьма.
День ясний був і небезпек —
Я думала — нема.

Проснувшись руку я кляла —
Пропав мій самоцвіт —
Лиш аметистові згадки
Я маю в скарбі літ.

О дикі ночі
В шумі вод!
Ті дикі ночі —
Наш клейнод!
Душа — на морі —
Буревій
Та не потрібен
Компас їй

Цієї ночі
По плавбі
Я кину якір
У тобі!

Надія — це пташина
Між віт Душі — яка
Без слів співає пісню —
Й ніколи не змовка.

Той голосок пониже
І Бурю й шал Вітрів
Що заглушить взялись би Спів
Що стільки душ зігрів.

Той спів я чула у морях
Далеких — в горах сивих —
Та й раз у мене — навіть крихт —
Пташина не просила.

Зимній день — буває — гляне
Променем останнім —
Так що вдарить в саме серце —
Наче грім органів.

Рана його чудотворна —
Ти не знайдеш знаку —
А тільки там де сутності —
Зацемить інако.

Не збагнути цього щему
Це — вишній відчай
Небесами послана
Царствена печаль.

Прийде — все довкілля нишкне
Тіні мруть і мерхнуть —
А відхід її величний —
Як хода у смерті.

Читай дитино як боролись інші —
Хай нам прибуде сил;
Чого вони зреклись —
Хай нам відваги стане;
Які тверді були
Відстоюючи правду —
Це нам снаги додасть
Немов за нами — світ!

Читай дитя про віру
Що сяла над кострища
Про чисті звуки псалму
Що не ішли на дно
Про мужні імена
Звитяжниць і звитяжців
Що зі скрижалів смертних
В безсмертя перейшли!

Що — як чекать не стане сили
Що — як розхрясну Брамү Тіла
І кинусь геть — до Тебе!

Що — як помщусь цій смертній Плоті
Що так болить мені — о годі! —
Й здобуду Волю — в Небі!

Я не вернусь до тих похмурих
Темниць — хай палять Амбразури
З одчаю — все одно

Мені це — як торішній Сніг —
Зітертий пил — забутий сміх —
Як той — хто вмер давно.

Тінистий друг у день жаркий
Скоріше зверне крок
До тебе — ніж носій тепла
В холодний час думок.

Ледь флюгер хилиться на схід —
Страшить душі муслин.
Якщо серпанок не такий
Міцний мов кармазин —

То хто в тім винен? Може ткач?
О нерозгадна путь!
Так раю гобелени теж
Таємно постають!

Був похорон в моєму Мозку —
І юрми Жалібниць
Тяглись — тяглись — аж ось здалося
Що стопчуть все вкінець —

Всі зайняли місця — і Служба
Неначе Барабан
Гула — гула — аж я відчула
Як ум заслав туман —

Тоді крізь душу — домовину
Несли — й вага чобіт
Свинцем її душила знову —
І калатав весь світ —

Великим дзвоном стало Небо —
І слухом — все Буття —
А ми з Мовчанням вдвох лишились
Самотні бідні — там —

І надломилась дошка Глузду —
І падала я вниз —
І в Світ б'ючись — переставала
Я тямити щораз —

У світі я — ніхто — а ти?
Ти теж ніхто мабуть?
Отож собі помовчмо вдвох
Бо ще нас проженуть

Але ж бо й нудно бути кимсь!
Як жаба день при дні
Знай кумкати своє ім'я
В шановнім цім багні!

Як захід з гір старих закрапав
І колір смаги тлів
Як сонце спритно розписало
Похмурий звід борів!

Як скелі червінь простягають —
Для полум'я мости —
Чи маю я уста фламінго
Щоб це розповісти?

І як вогонь здіймає хвилі
Діткнувшись трав русла
Прощальним поглядом сапфіру —
Мов герцогиня йшла.

Як присмерки в село злізають
І тьмаряться доми
Де смолоскипи замигтіли
Не займані людьми.

Тепер у лігвах ніч і в стайнях
І там де чорний ліс.

Лиш головою звід безодні
У самоту повис.—

Цих видив не торкався Гвідо
І навіть Тіціан
Доменікіно теж не зваживсь
Розкрити їхній план.

Я прожила б сама —
Візитів же юрма —
Пекельна саранча —
Пожре й ключа.

Без одягу й імен —
Погоди що їм трен?
З домів кругом
Як гном

З них прийде всяк —
На те є знак.
А геть піти
В них брак мети.

Я думаю життя
Єдине — а страждань
Без ліку на землі
Та що з цього?

Я думаю помрем —
Найкращого з людей
Не проминає смерть
Та що з цього?

Я думаю в раю —
Можливо буде краще —
Минеться все боляще —
Та що з цього?

Душа сама назавжди вибирає
З ким бути їй —
А потім — божественний світ на ключ —
Немов покій —

Хай став би імператор на коліна
Коло воріт —
Вона не впустисть і його — нізащо —
В священний світ —

Вона — я знаю — вибирає землю
З усіх — одну
Немов перлину в скойки зачиняє
Самотину

Між Розпачем і Страхом ти
Різницю роздивись.
Це ніби крах тяжкий тепер
І той — що був колись —

Незрушна думка — наче зір
Що на багато літ
Звело погруддя — без надій
Побачити цей Світ.

Про ранок я розповім тобі —
Тремтіла в небі гілка
В бузковім тумані пливли шпилі
Новини стрибали мов білки.

Зняли горби свої капелюхи
І рисова пташка співала
«Це має бути сонце!» — ніжно
Сама я собі сказала.

А як воно сіло — не знаю.
Драбина була пурпурова
І жовті дітки по ній
Здіймалися знову і знову —

Як усі дістались на другий бік —
Вчителька в сірім строї
Віконниці на ніч замкнула — і
Всіх повела за собою.

Хто в свято поспіша до церкви —
Та мало там принад —
Волю свій пташиний крилас
Собор свій власний — сад

Хто в свято надягає ризу
Та з мене досить крил
А дзвін — малі співці замінять
Щебечучи щосил

Бог — знаний панотець — казання —
Лише недовго — промовля
Тож неба досягти не кваплюсь —
Незгірша-бо й земля

На пальцях не навчив ніхто
Вести мене танок
Але радіючи — не раз
Я зазнаю думок

Що мала б я для танців хист —
Я кинулась би все ж
У пірует перемогти
І трупу й приму теж.

Хоч проста сукня на мені
Серпанком не п'янить
І не злітає наче птах
Угору кожну мить

І я — мов гаги м'яч — пухка —
Не мчу де снігу скіс
Аж утопившись в піснях
Почути раптом «Біс!»

І хоч за сприт мій не згадав
Ніхто — чи в цьому суть?
Афіші ж сповнені імен —
Як опера живуть.

Трава так мало має діл —
Цей край зелених фарб —
Хіба щось мовити бджолі
Та мотилю могла б

І цілий день шептати спів
Луну вітрів саму
І сонце в пелені нести
Вклоняючись всьому

Вночі лиш перлами роси
Стан прикрашати свій —
Що й герцогиня стала б теж
Запростою при ній.

І — вже померши — наокруг
Парфумів чути злет
Де з кволим запахом засне
Сосновий амулет.

А там замешкати в хліві
Не знати дням числа.—
Трава так мало має діл —
Я б сіном теж була!

Вмирання менше мучить нас —
Життя несе нам біль.
Та і вмирання теж не рай —
Надворі в заметіль.

Південний звичай у птахів
Які ще до зими
Приймають кращу широту —
Осідлі ж птахи ми.

В скупого фермера — тремкі —
Ми просим крихти всім
Аж подобрілий сніг пішле
Назад нас — у наш дім.

Я знаю — Він є.
Хова десь у тиші
Свою іпостась
Від грубих очей.

Це — така собі гра
Невинні зальоти —
Щоб заскочене Щастя
Аж завмерло від дива!

А що коли гра
Обернеться на правду —
Й іскра радості зблисне
В смерті — хижих — очах —

Не задорого вийде
Та мила забава?
Не стрибне задалеко
Маленький той жарт?

Коли розтане ніч
І над землі грудьми
Засяє сонце близько —
Причешем волос ми

Усмішку відновивши —
Не певні чом вона —
Та північ — нас турбує —
Годину лиш страшна.

Я до свого життя торкнулась
Обіруч — так — воно моє!
Поклала в Склянку я свій дух —
Щоб довести собі — він є —

Вдивлялась я в Ёство своє —
В надії кликала щомить
Господаря — хоч сумнів брав
Що він озветься — він мовчить —

Я оцінила власні риси —
І навіть ямки на щоках —
Відсунула й чекала — з ними
До мене вернеться мій вид.

Я мовила собі: «Будь сміла
Товаришко! Туди ходім —
Де доведеться Рай любити —
Так само — як Старий наш Дім!»

Метелик кокон залиша
Як панна — свій поріг —
І вирушає — дати лад
Полуденній порі.

Від чого починати — й сам
Не зна — лиш креслить дивні
Він піруєти серед трав
На втіху конюшині.

То спуститься згорнувши крил
Картату парасолю
На сіно що його в стіжки
Складають серед поля

А то злетить під хмару — там
Йому подібних згряя
Летить в Нікуди повна мрій —
Зустріться з Теплим Краєм.

А бджіл невтомних чи квітки
Що пахнуть в тиші гаю

Цей гурт цяцькованих нероб
Із неба — зневажає!

Та Смерку неблаганний вал
Наповз — і сіно в полі
Й метелика і сяйво дня
Покрила темна повінь.

Чи Душу на Вогні ти зрів?
Тоді зайти в цей дім —
Червона фарба розгорань —
Та як руда в яснім
Достиглім полум'ї віддасть
Весь колір — наче тлінь —
Вона заграє світлом лиш
Без Вогнища благословінь.
Село шанує Коваля —
Бо в Кузні мирний Дзвін —
Про горно мовить потайне —
Що в поміч має він —
Коли з металом зводить змаг
І торс його трясє —
Аж поки світло те йому
Не вийде з горна все —

Коштовна спорохніла втіха —
Прадавній том якийсь найти
Ще й в шатах із того ж століття
То привілей як не кажи —

Його велебну руку взяти
Зогріти трохи у своїй
Ступити крок чи два в епоху
Коли він був ще не старий

Отож нехай розповідає
Те що обом цікаве нам —
Із давньої літератури
Нехай поділиться знанням

Про що учені сперечались
Тоді за вікопомних днів
Коли Платон ще жив насправді
Коли Софокл іще мужнів.

Коли Сафо була ще юна
А Беатріче осяйна
Уперше Дантові з'явилась
Уся ця давня давнина

Така близька для фоліанта
Він в тій країні жив колись
Мені ж прийшов сказати нині
Що мрії там мої збулись

Прошу зі мною ще побути —
Це ж так чарівно! Ні! Трясе
Він головою шкіряною
І тільки дражнить та й усе

Була я в раю —
Це маленьке містечко
Рубіном осяяне
Вруном заклечане
Тихіше од ниви
Що повна роси
Неописанної
Диво-краси —
Там люди — мов нетлі
Мереживомасті
Що мають імення
Лебідко-пухнасті
Й не більше турбот
Аніж бабине літо —
Непогано було б
Між такої еліти!

Кут Красвиду в мене —
Щораз як я проснусь —
Там де фіранка при стіні —
Завис крізь тріщину

Чи попри Жалюзі
І до очей глядить —
Мов Яблуні гілля
Зайшло в небес блакить —

Там білений Димар —
І лоб крутий Горба —
Та палець Флюгера
Повернеться хіба —

Мій Красвид сезони
Міняють — Хто б так міг?
Ось бачу — яшма і смарагд
Пропали — це їх Сніг

Забрав у мене знов —
Димар та Горб лишень
Стирчить і Шпиль — як Перст —
Без руху день у день —

Байдужа я до болю
Бо дух мій — весь на волі!
Хоч тіло це — вмируще —
Та поза ним є дужче.

Даремні всі тортури
Криві шаблі сокири —
Одне уярмлять тіло
А друге — відлетіло!

Не легше — для шуліки
Покинуть зарість дику
Й злетіти в небо
Аніж — для Тебе!

Якщо не станеш сам
Ти ворогом своїм.
Неволя — в надрах душ
Свобода — теж.

Вони упали як Зірки
Як рожі Пелюстки —
Коли нелюдський Вітер йшов
Крізь Літо навпрошки.

Їх кинуто між трав густих —
Безслідно і безжально.
Але навіки — лиця їх
На Богових скрижалях.

Читаю звільна вислів мій
Зв'язків пильную всіх
Аби помилка не зайшла
Де слів складніший збіг.
Число і сорому прозір
Побожність разом з тим
Що «Бог простить» душі либонь —
Мій власний суд за ним.
Я душу з крайністю її
Знайомила давно —
То де б у висліді взялось
Конання ще одно?
Мов друзі ж — і вона і смерть —
До згоди навпростець
При стрічі йдуть без натякань
І справі в тім кінець.

Між місяцем і морем — даль
Та бурштинові руки
Слухняне море — як хлоп'я —
Ведуть між дюн широких.

Воно не схибить ні на крок
Наказові покірне —
То аж під місто підійде
А то назад поверне.

Мій Пане — бурштинових рук
Твоїх я жду як море —
Накази поглядів твоїх
Прийматиму в покорі.

Чи люди всі отам гниють
Де поховали їх?
Я певна що неправда це
Бо є й такі між них —

Як я — живі — й гадати
Що вмерла я — пuste:
В легенях свідок — подих мій —
З подякою росте.

«Прорік я вам — сказав Ісус —
Не всі зустрінуть тлін —
Є й ті що смерть їх не торкне».
Коли ж бо щирий Він —

Мені не треба спорів
І те що Бог сказав —
Не тема для дискусії —
Він смертю смерть здолав!

Де надто безуму — видюще око
Добачить божий розум —
Де надто розуму — добачить суций безум.
Тут більшість як і скрізь —
Пан і пастух:
Годись — і ти розумний
Упрись — і ти безумець
Прип'ятий на ланцюг.

Постукав вітер до вікна
Немов стомивсь. «Заходь!» —
Гостинно я відповіла
Впускаючи — і от

Ввірвавсь меткий крилатий гість!
Запрошувати сісти
Його — все 'дно що умостить
Саме повітря в кріслі.

Не мав ні шкіри ні кісток
Мій гість а його мова
Була — мов шум пташиних крил
Як всі злетять раптово!

Лице — немов лавина
А пальці — ніжну грали
Мелодію як пурхав він
Повз келихи й бокали.

Так він літав а потім
Немов злякався.— Змах
Бентежних крил.— Легенький стук —
І я уже сама!

Цей Лист — до Світу що мені
Не слав своїх листів —
Природа — вилита в слова
Величні і прості —

Кладу своє Послання до
Незримої Руки.
Любові заради — мене не судіть
Суворо земляки.

То був Поет — він добирав
Щонайвисоку Суть
З давно затертих Значень —
Коштовний пах почуть

Умів у простій він траві
Що в нас під ворітьми —
І дивувались — чом раніш
Його не чули ми —

Видовищ Першовідкривач —
Поет — то саме він —
Задля відмінності — для нас
Обрав жебрацький чин —

Та Долі що себе не зна —
Хто б Кривдою грозив —
Для себе — сам він — свій Талан —
За межами Часів —

Я вмерла за красу але
Почула у труні
Що хтось за правду впавши став
Сусідою мені.

«За що ти вмерла?» — він спитав.
Йому призналась я.
«А я — за правду — він сказав —
Тож — ти сестра моя!»

І ми вели як земляки
Так бесіду удвох —
Аж поки й наші імена
Покрив одвічний мох.

Тріумфу різновидів є
Чимало. Ось — домашній —
Коли дух Віри подола
Цариці-смерті шашні.

Ось — світлий Розуму тріумф —
Коли ще вчора бита
І гнана — Правда поверта
Щоб поруч Бога бути.

А є тріумф — коли Спокус
Розвіюється чад —
Тоді — й забута вись Небес
Й безодня Мук в очах.

Та важчий є тріумф. Його
Спізна лиш той хто зможе
Відкрито просто й до кінця
Стоять під Зором Божим.

Я вчула мухи дзум — умерши —
Коли в кімнаті стало
Так тихо-тихо — як у бурю
Між гребенями шквалу.

Досуха виплакались очі
І сили дух збирав
У свій останній злет — на спит
Всеволодного царя.

Всі пам'ятки заповіла
Все відписала — що
Далось відписати — й тут
Втесалась нагло муха —

Нудкий непевний тоскний дзум
Між мною й світлом —
А потім — вікна попливли
І я — і я осліпла —

Ненавидіти
Часу нам
Геть пайка замала —
І ворожнечу я
В житті
Скінчити б не могла.

В любові — теж.
Та все одно —
Робити треба щось.
Отак для мене
Праці в ній
Достатньо віднайшлось.

Була найменша я й Кімнату
Найменшу зайняла.
Вночі — маленька лампа книжка
Герань біля стола —

Так влаштувавшись я ловила
Творіння — Кошик мій
Ще пригадався — Це — я певна —
Вже все — крім тихих мрій —

Мовчала я — Лиш як до мене
Звертались — річ вела —
Мене соромив гамір — Вголос
Я жити не могла —

Прощання ще було далеко —
Я бачила — як гру
Життя кінчають всі й гадала
Що непомітно вмру —

Цькує і гонить Леопарда
Цивілізація.— Чи ж він
Сміливим був? Його атласам
Не заздри́в бедуї́н.
Пустелі золоту його
Не докоряли.
Свою красу й можуть
Він не приховував — Носив плямистий одяг —
Така його натура — Пане! —
Чи ж варто сторожу впадати в люті?

Пожалі́йте Леопарда!
Не дайте його псам —
Про пальми згадок не заглушить
Ані Наркотик — ні Бальзам —

Він напнув мою віру —
Чи зігнулась вона?
Він потряс мою душу —
Чи розпалась вона?

Він непевністю змучив —
Жоден нерв не здригнувся —
В мої погляди вдарив —
Та чи він їх розбив?

Закував мене в Муку —
Та я вірила в нього —
Бо від нього докорів
Я ніколи не чула.

Я — заколота — ласки
Благала: Ісусе!
Це ж малий Іоанн твій —
Чи не знаєш мене?

Я заздрю морю — повз нього Путь
Твоя — я заздрю Спицям
Коліс — які Тебе несуть —
І Схилам — яким не спиться

Під шум шляхів де їдеш Ти —
О як приступне їм
Усе — чого не досягти —
Мов Неба — очам моїм!

Я заздрю гніздам Горобців —
У Тебе попід Дахом —
І Мусі — на Твоїм Вікні —
І Гілці — що з розмаху —

За правом даним Літнім Днем —
Тобі у Шибку б'є —
Мені ж — таких не мати Прав
За все що в мене є.

Променю заздрю — який щодня
Тебе зі сну обудить —

Дзвіночкам — що рівно опівдні дзвенять
Мені — Твоїм Полуднем бути б

Але Табу — на Цвіт мій
І геть від нього — Бджіл
Бо рине опівдні — зі мною — в Пітьму
Архангел Гавриїл —

Одне лишилось — молитви.
О Христе в небесі!
Котрий покій небесний — твій?
Я стукаю в усі.

Рука твоя всесильная
Моря і гори верне.
Невже, Назаретянине,
Нема її для мене?

Не напишу картини —
Любіше — навпрямці
Прекрасну неможливість
Прожити до кінця —
Що відчувають пальці —
Здіймаючи — мов шквал —
Таку солодку Муку —
Такий прецишний Жаль —

Ріжком не пролунаю —
Любіше — навпрямці
Злетіти понад Твердю —
Здійматись без кінця —
Мов Повітряна Куля
Поміж Ефірних Міст —
За Металевим пругом —
Чека плавучий Міст —

Поетом я не стану —
Бо ж ліпше — мати Слух —
Закоханий — безсилий —
Щасливий — щоб не праг

Собі грізно́го Дару —
Бо та страшенна Міць
Змела б мене ударом
Мелодій Блискавиць!

Не смерть була це — я ж стояла —
Смерть — горілиць кладе.
Й не ніч — бо язикаті дзвони
Розбамкались на день.

І не мороз — бо повз по шкірі
Рвучкий гарячий вітер.
І не вогонь — бо мармур ніг
Холодний був як вівтар.

Було немов це все нараз
Й у всіх нараз кого
Вкладали в домовину —
Я бачила себе —

Немовби це моє життя
Підголене підрівняне
Й бездишне — без заводу —
Було це щось — мов північ —

Коли спиняє цокіт час,
А простір світить більмами

Чи перші люті холоди
З мертвотними обіймами

Чи — швидше всього — хаос —
Неспинний нерозмічений —
Без провітку — пристáнку —
Без берега для відчаю.

Душа буває в бандажах —
Страхіття ж навісне
Її лякати без кінця
Якраз тоді й зачне.

Здійнявши пазурі воно
Їй гладить мерзлий чуб
І — вдавши гобліна — її
Коханих Паном губ
Сьорбнути квапиться в журбі
Пойнятих чаром згуб.

Мов та бджола що на весь вік
Звела їй рожа дім
Вітає лиш погожий день
В раю либонь своїм.

Коли ж її спіймають
Нарешті й поведуть
В кайданах на метких ногах
І пісню прикують —

Страхіття душу стріне знов —
Його найглибша суть.

516

Краса не знає причин — Вона є —
Зачепи — і зникне вона —
Не чіпай — і вона живе —

Хвилі наздожени

В Полі — коли Вітер
Пальцями по ньому пробіг —
Бог подбає про те аби Ти
Ніколи цього не зміг —

Було тепло в нім — як у нас —
Аж начебто на скло
Зійшов мороз — і сцену всю
Габою пойняло.

Став каменем холодний лоб
А пальці мерзли так
Що не боліли й блиск очей
Мов лід ставка заляк.

Все випросталось до кінця
У холода юрмі
Байдужість множила число
Мов гордощі самі.

І навіть на шнурах —
Як верхній блиснув кант —
Без жодного протесту вниз
Упав — здалось — брильянт.

Я вранці погукала Пса
Й пішла до Океану.
Мене зустрів Русалок гурт
З глибин його захланних.

Стрімкий Фрегат на кручах хвиль
Страхав мене вітрилом —
Для нього я — лиш Мишеня
Що на Піску присіло.

Та не чіпав мене ніхто —
Аж врешті вал Припливу
На мій поділ на мій рукав
Накинувся хапливо.

Той вал — здавалося — мене
Збирається ковтнуть
Немов Росинку з пелюсток —
І я метнулась геть!

А він — услід — такий близький —
Що — як би я не бігла —

А часто черевичок мій
Наповнювався сріблом.

Аж ось і місто! Але тут
Він був чужий. І зором
мене пропiкши він вклонивсь —
і повернувся в море!

Стояти певно любить кедр
Над краєм у снігах.
Його аскеза повна в тім —
Він радо знає страх

Що люди в дикій стороні
Вгамовують завжди.
Це звичка до заметів пушч
Лапландської нужди.

Для кедра не страшний мороз
І вітер — все одно
Що найсолодший трунок той —
Норвегії вино.

Ніщо він для тропічних див
Та в тінь його шатра
Донська дітвора радо йде
І вої з-над Дніпра.

Спів Іволги у кленах
Комусь є річ буденна
Комусь — божиста.

І справа — далєбі
Не в птасі що собі
Співа те що й юрбі.

Бо все — що вухо чує —
Уява розфарбує
То райдужно — то сіро.

Чи це є гімн до Бога
Чи в тім нема нічого —
Зна серце щире.

І хай говорить скептик
Що з дерева той щебет —
Ні пане! — З серця!

Опівдні двоє мотилів
До променів ясних
Крізь обрій в танці подались
І відпочили в них

А потім кинулися геть
Над моря ясноту
Хоч їх не згадував ніхто
У жодному порту —

Чи розмовляли з птахом десь
Чи стріли корабля
Або купця що плив на нім —
Не мала вістки я.

Благає серце втіх
До мук легкий ралець
Та ліків негірких
Що їм кладуть кінець.

І спати щоб тоді
А потім з-за дверей
Хай входить інквізітор —
Умерти привілей.

Я підвелась на бій сама
Щоб світ здолати в січі
Слабіша ніж Давид либонь
Та сміливіша вдвічі.

Я камінь кинула і враз
Упала — мов без бою.
Чи був безмірним Голіаф
Чи надто я малою?

Що я люблю тебе —
Ось доказ мій:
Нічим я не живу
Окрім надій.

Що ця любов не вмере —
Я певна теж
Адже любов — життя
У вічності без меж.

Не певний ти цього?
Поглянь тоді
Який терплю я біль
У цій біді.

Я смуток міряю щораз
Як бачу де його —
Чи стільки ж важить він як мій
Чи менше від мого.

Чи довго він у інших був
Чи ні й прийшов звідкіль?
Мого ж — початку не назву
Бо давній в мене біль.

Цікавлюсь я чи їх життя
Тяжким було ущерть
А чи — як вибір був би в них —
То радше стріли б смерть

Бо дехто після всіх терпінь
Всміхнеться під кінець
Удаючи що світло є
Хоч гасне каганець.

Цікавлюсь я коли б років —
Хоч тисяча — лягло
На давній жаль — то чи для них
Це б спочивом було

Чи й далі б мучились вони
Усі сторіччя ті
Просвічені для болю більш
Любов'ю у житті.

Я чула: безліч в журних —
Складна причина в тім —
Смерть раз приходить до людей
Склепити очі їм.

Журба в з голоду й нужди —
Та що Відчаєм звать —
А декому й поглянути
На край свій не дають.

І хоч не знаю добре я
Цієї ще мети —
Мені б утіхою було
Голгофою пройти

Щоб звидіти хрестів зразки
В самотніх без надій —
Бо я припущення таю
Що є й такі як мій.

Тигр ледь живий води благав
І кинувшись на манівці
Я межі скель її знайшла
І принесла йому в руці.

Змутнів до краю в нього зір
Але ретиною легка
Луна відбилася води
Моє лице й моя рука.

Не винен крок мій що спізнивсь
В очах його не винна тьма
Що їх покрила в ясний день
А винна смерть була сама.

Навчились Любові сповна —
Навчились Абетки — Слів —
Розділів вічної Книги —
Об'явленню час наспів —

Та в зіницях Одне одного
Бачим таке Незнання —
Божистіше — ніж у Дитини
Що пробує навмання

В Дітей таки ж розпитати
Про те що ніхто не зна —
Бо ж Мудрість — така велика —
А Правда — така складна —

Роками в голоді жила —
Але скінчився він —
І от — я при столі — аби
Пригубить дивних Вин.

Так ось вони — наїдки ті
Розкішні — що про них
Мені — самотній — під вікном
Було й помислить гріх

Так неподібні ці Хліби
до жалюгідних крихт —
Що часто їх ділили я
Й пташки з-під ближніх стріх

Була сама я не своя
Від щедрих нагород
Так дикій ягоді — чужий
Угноєний город

І голод щез мій. Чи його
Терпіти — доля тих
Хто поза вікнами стоїть
А ввійде — голод зник —

Знайшла слова я всім думкам
Крім однієї з них
Мов крейдою б хотів
Хто сонце вивести для тих

Що серед темряви зросли.
Як ви зробили б це?
Відтворить племінь кошеніль
А синька — дня лице?

Боятись? Чого боятись?
Не смерті. Що в ній страшне?
Не більш аніж воротар наш
Вона бентежить мене

Життя? Було б дивно страхатись
Спроможне воно мене влить
В одне існування чи в кілька —
То вже як Бог поведить

Воскресіння? А тиші ранковій
Довіряти боїться схід?
Вже радше вінець мій вибраниці
Взяти під сумнів слід!

Я дома не була
Давно — й тепер оце
При дверях я боюся що
Якесь чуже лице

Спитається мене
Чом я прийшла сюди.
Чом? А життя хіба мого
Тут зникнули й сліди?

Я стріла погляд шиб —
Та острах мій не вщух
А тиша наче океан
Вливалася до вух.

Боятися дверей —
Що за чуття смішне?
Я ж бачила і люту смерть —
А ляк минав мене!

Тоді за клямку я
Ледь пальцями взялась

Щоб двері не стрибнули геть —
Мовляв до нас вам зась!

Та сторожко — як скло —
Їх відняла рука
І я втекла чимдуж немов
Грабіжниця яка.

Ми посувалися вперед
І майже досягли
Роздвоєння шляху Буття —
Що Вічність нарекла —

З'явився раптом дроз в ногах
І пострах опосів —
Міста — попереду — але
Між нами — Ліс Мерців —

Для відступу вже всі шляхи
Закрито — білий стяг —
Що Вічність викинула — і
При кожній Брамі — Бог.

Для Людини було — запізно —
Та ще зарано — для Бога —
Ніщо не могло зарадить —
Молитва була — за друга —

Таке досконале Небо —
Як Землю бачить незмога —
Таке привітне обличчя
Старого Сусіди — Бога —

Була Розлука довгою
Та час прийшов: удруге
Й востаннє стрілися вони
Перед Престолом Бога.

Хоч їх Тіла — безплотні
Та погляди — то Рай —
Небесний Рай — цей привілей
Закоханих Очей.

Їм для життя нового
Не подарують строків
Та — ненароджені — вони
Відроджені навіки!

Хто бачив Шлюб подібний?
Їх дім — небесний Простір
А Херувим і Серафим —
Найбажаніші гості!

«Сідає Сонце» — мовив Хтось —
Ждучи — я підійду —
Але побачила з вікна
Лиш Ферму й Череду —

Худоба попасом ішла
Під гору віддалік —
Але за мить весь Краєвид
Перемінився й зник —

Натомість Море грало там
І щогли Кораблів
У небо вище піднеслись
Від горяних шпилів —

Та й цю картину витер Хтось —
Вже не було в вікні
Ні Ферми ані Череди
Ні Моря вдалині —

За небо ширший мозок наш —
Візьми для порівнянь —
Вміщає небеса й тебе
Його безмежна хлань —

За море глибший мозок наш —
Їх поруч поклади —
Він море поглинає так
Як губка дзбан води —

Вагою він такий як Бог —
І так вони живуть
Неначе в слові два склади
Де звук — єдина суть —

Так я листа читаю: сперш —
Сперш двері на замок
І пальцем їх штовхну — тоді
У захваті думок

Ховаюся в найдальший кут —
Прощай гостей парча!
І розгортаю скромний лист
Зідравши сургуча;

Тоді — оглянувши стіну
І всю підлогу вщерть —
Бо може мишу де малу
Я не прогнала геть —

Міркую що не знаєш ти
Яких я прагну див
Не тужачи за небом тим
Що Бог його створив.

Ні — нам не жити разом
Бо де знайдете
Життю місцину якщо не
За склом Буфету —

Трима ключі від нього
Цвинтарний сторож.
Чужі життя як Порцеляну
Він запроторив

За скло. Немодні чи надбиті
Начиння — ну їх!
Новенький севр іще нас тішить
Старий — дратує.

Ми не помремо разом:
Комусь же треба
Закрити очі іншому.
Ця справа — не для Тебе.

А я — твою уздрівши плоть
Холодночолу —
Як житиму — без власних прав
На Смертний Холод?

Нам не вознестись разом —
Твоє обличчя
Мені заступить Божий Лик,
І ця сліпуча

Краса цвістиме як чужа
Для зору мого
Якщо не станеш ближчим Ти
Мені — від Бога.

Хтось хоче нас судить — а як?
Відомо: Ти слуга був Божий —
Чи намагавсь ним бути —
А я — не можу —

Бо моє Серце — повне вщерть
І місця в нім немає —
Аби вмістить надмірну розкіш
Божого Раю.

Пропацим станеш — за Тобою
Піду і я
Хоча й могло звучати в Небі
Моє ім'я.

Якщо ж спасешся Ти
Й нам випаде розлука —
Мені це буде гірше ніж
Пекельна мука.

Гож нарізно живімо:
Ти — там
Я — тут — в покорі.
Між нами — двері прочини —
Лиш простір Моря
Та ще — Молитва щира —
Та подруга моя печальна —
Зневіра.

Маленький шлях — не для людей —
Для поглядів здаля —
Де пробіжать голоблі бджіл
Та возик мотиля.

Чи місто має десь його
Над муром кам'яним?
Зітхну лиш — бо мене ніхто
Не віз би шляхом тим.

Біль має пропуски в собі:
Згадати важко знов
Коли почався він — який
Без нього день пройшов.

Його майбутнє тільки в нім:
Заник — свідомим стань
Всії неясності його
Минулих повертань.

В Можливому живу я —
Від Прози — ліпший дім —
Численніші в нім вікна —
І двері вищі в нім —
Покої — ніби кедри —
Величніші на вид —
Покрівля в нім — високий
Правічний небозвід —
Гостей моїх — найкращих —
В оселю — всіх зберу —
В малі мої обійми
Візьму неначе в Рай —

· Хотіла б вільно пурхать я —
Мов луками бджола
Та щоб з візитом і душа
До мене не прийшла —

І залицялась я б до квіт
В одруженні із кимсь
Жила б то тут то там або
Втекла собі кудись

Без поліційних наглядань
Чи розшуків щораз —
Аж скочила б на острови
Ховаючись від вас —

Сказала я — та мов бджолі
Усістись на порон
І світ за очі попливти
Не знавши перепон.
Що за свобода! В'язням лиш
Подібний сниться сон.

З усіх посталих душ собі
Я вибрала одну.
Коли затрачені чуття
Скликати не зачну
Коли минуле й те що є
До дна розділить крок
А плоті цей короткий стряс
Розсиплеться в пісок
І числа виступлять усі
Осяяні як слід —
Я атом вище оціню
За глини родовід.

Природа — це те що бачимо ми —
Пагорби — Вечір — Роса —
Вивірка — Джміль — Затемнення Сонця —
Ні — Природа — це Небеса!

Природа — це те що чуємо ми —
Пташка — Прибій — Водоспад —
Грім — Вітер — Цвіркун малий —
Ні — Природа — це Вічний Лад!

Природа — це те що знаємо ми —
Хоч бракне снаги проректи —
Наша ж бо мудрість надто слабка
Супроти її Простоти —

Час — лікар? Це неправда —
Міцніє справжній біль
Посилюється з віком
Як вузол сухожиль —

Час для страждання — іспит —
Він різьбить болю грань —
Як зцілює — доводить
Що не було страждань —

А сонце все сіда сіда
Й ніде — ані тіні
Ані натяку на вечір —
Полудень прецінь.

А сутінь все спада спада
Та роси — ні краплі —
Одна лише з чола сповзла
На щоку неквапно.

А ноги все дрімотніють
Не сплять тільки руки —
Чом щось коїться зо мною
А душа — ні звуку?

Як ясно світ мені світив!
А тепер погаснув.
Знаю я — це смерть моя —
Та мені не страшно.

Суддя — немов Сова —
Сказав раз батько мій —
А житла сов — дуби
Тож по дорозі цій

Доладно впав бурштин —
Як до комори йти
А як до дому — теж
Цей чар не без мети.

Платня за це мала —
Лиш для побідних сцен
Просила б я в сови
З пісень її рефрен.

Сьогодні думка та була
Що мала я давно
І не скінчила — а коли?
Я й року все одно

Не встановлю — і хоч тепер
Спливає знов чомусь —
Який конкретний зміст її
Сказати не берусь.

Та певна я: в душі моїй
Щось мало свій засік
А це — побувши в нім — його
Покинуло навек.

Життя і Смерть і Велети —
Такі як Оці — мовчать —
Менші Пристрої — Жорна млина — звучать —
Метелик навколо свічі —
І Слава що дме в Сопілку —
Потверджують — усе Випадок і тільки —

Публікація — те саме
Що й торгів ганьба.
Злидні виправдати можуть
Отаке хіба.

Краще б до небес і Бога
Білого щоб ліг
Шлях нам білим аніж білий
Наш продати сніг.

Той хто думку дав — їй власник
Та ще той хто сам
Взяв це втілення для світу
Як монарший крам.

Будь купцем його що прийде
З неба глибини.
Людського ж не здрібною духу
Нечестю ціни.

Спрага їхніх Відкритих Сердець
І мені наснагу дала
Йти туди — крізь Дику Пустелю — де. б я
Заповідне Вино знайшла —

І сприймати гнучке Або як Один
Шлях Каравану — й здобути —
Який же могутній Поштовх
Серця яке Закрито —

Я не просила — ждала Смерть
Сама під ворітьми —
І сіли до її Візка
Утрьох з Безсмертям ми —

Повільно їхали — бо ж їй
Спішить нема причин —
Для неї вбік відклала я
Свій труд і свій спочин —

Шкільний ми проминули двір
Де гралась Школярі —
Поля ми проминули — й час
Вечірньої зорі —

Чи радше — він нас проминув —
І холодно мені
Зробилося від зимних рос
У літньому вбранні —

Ось перед нами виріс Дім —
Губилися шпилі
Далеко в небі — а стіна
Ледь вийшла з-під землі —

Віки минули — та вони
Коротші аніж Мить
Яка відкрила — Повіз наш
До Вічності стремить —

Змінюся? Раніше хай — Кручі —
Зневірюсь? Раніше хай — Сонце
В свою досконалість сліпучу
Вірити врешті стомиться

Пересичуся! Та раніш —
Дика Троянда — Росою
Пересичена буде — аніж
Я — Мій Пане — Тобою.

Був місяць — смужка золота —
Тому лиш пару днів
А нині — сяюче лице
До нас він повернув —

Його чоло — біліш за сніг
А щокн — як берили —
Його зіниці — мов роса
О вранішній порі —

Не розкрива янтарних вуст
Та був би дивом з див
Той усміх котрим він когось
Би з нас нагородив —

Але правдиве щастя — будь
Найменшою зорею
Бо ж ясно — місяцева путь
Ітиме обіч неї!

Він Небо вдяг — як капелюх —
І в Землю взувсь. Блищать
Зірки неначе брелоки
З-під синього плаща —

Найправдивіша з усіх Драм —
Звичайнісінький День —
Все що діється навкруг нас —
Але найкраща зі сцен

Зіграна на самоті
Без простолюду і вельмож —
Коли спорожнів Партер
І глядачі вийшли з Лож —

Гамлет — для себе — Гамлет —
А не щось що створив Шекспір —
Ромео щодо Джульєтти
Не лишив ні книг ні брошур —

Усе без кінця розігрувалось
У Серці людському — воно —
Єдиний Театр що власникові
Закрить його — не дано —

Все поправне окрім смерті:
Династіям є зміни
На місця стають системи
А тюрмам валять стіни.

Листя знову зеленіє
З весною скрізь без ліку
Смерть лиш виняток: та сама
Одвіку і довіку.

Моє життя у кутику —
Рушниця наладована —
Чека — аж День-господар
Підхопить — і у путь.

Вдвох бродимо дібровами
Удвох полюєм оленя
І що гукну за нього —
Вмить гори відгукнуть.

А посміхнусь — долина
Таким наллється світлом —
Мов вивергнувся втіхою
Везувій верховин.

Засне мій пан-добридень —
Пильную в узголів'ї —
Й миліша та сторожа
Ніж пух його перин.

Хай ворог начувається —
Не встане вже на кого
Вогненным скину оком
Перста скерую гнів!

Хоч я і довго житиму
Мій пан — ще довше мусить
Бо вбити — це я здужаю
Але померти — ні.

Він бивсь як ті кому в житті
Нема чого втрачати;
Під кулі кидавсь — мов хотів
Загинути дочасно.

Він викликав зухвало Смерть
Та Смерть його цурала —
Так як цурають інші Смерть.
Життя — йому був вирок!

Його друзяк і так і сяк
Косили сніговерті
А він zostавсь живий — тому
Що вмів безумно вмерти.

У Порожнечі —
Без Пуття —
На Милицях тягнусь. —
Спинюсь — загину — буду йти —
Для мене все одно —

Дійду кінця —
То буде він
Десь ген за пругом тим —
Навпомацки іду — Слепа —
Ясніше — будь сліпим

Самотня втіха це —
Зачути угорі
Освячення думок
У їхній чистій грі:

Пташиний спів для нас
Помимо сподівань —
Домінія небес
Їх невловима дань.

Бог дав — Пташині по Хлібині
І Крихту лиш — мені.
Та я умру — а не скуштую
Її — вся розкіш в ній

Моя. На вигляд — дотик — запах
Упевнюсь: це — для мене!
О що за щастя — коли зважить
Потреби горобині!

Хай голод навкруги лютує —
Та я не знаю горя —
Бо ломиться мій стіл від їжі —
Бо повниться комора!

І хто могутніший від мене —
Чи Герцог — чи Набоб?
Тепер я — маючи цю Крихту —
Багатша за обох!

Упала Крапля на Листок
А друга — поміж трав —
А п'ять — полоскотали дах —
І він — зареготав.

Ще п'ять — пішли живить Струмок
Бо — море живить він.
Лиш уявіть: яке було б
Намисто з тих перлин!

Прибило куряву. Пташки
Щебечуть знову радо
І Сонце знявши капелюх
Сія над вмитим садом.

І вітерці по арфах тнуть
Мелодію веселу —
Та темну фану Схід підняв —
І свято Дня скінчилось.

Вільшанка — то її
Квапливі — неголосні —
Вісті звучать на Світанні
В перші Березня дні —

Вільшанка — то її
Янгольський чистий спів
Північ по вінця повнить
Коли вже Квітень наспів —

Вільшанка — то її
Мовчання в гнізді своїм
Потверджує — найголовніше
І найсвятіше — це Дім —

Не знала що добре знають Мене —
Обидва — Бог і Природа —
Дивує їх достеменність Моя
Немов виконавців Суду.

Також я дізналась — Ніхто не казав —
Безперечний мій Секрет
Як таємниця Гершеля
Або орбіти Планет —

Всіх Неможливість як Вино
П'янить — хто скуштував —
Можливість прісна — та коли б
До неї хто додав

Випадку крапельку лишень —
І в нецікавий гурт
Зачарування увійде
Рішуче — наче Смерть —

Навіки мій!
Зайнявся знов
День променем ясним!
Такий незмінний поворот
Світанків літ та зим.

Прадавня Ласка — над новим —
Прадавній — сходу Час
Але займається Зоря
Щодня — мов перший раз.

Жайворонка розітни — й добудеш Музику з нього —
Одна по одній лусочки розгорни —
Ту пісню що ледве чутно літнього ранку —
Лунатиме тихо — мов лютня із давнини.

Звільни цей потік — нехай він поволі ллється —
Струміль за Струменем — для тебе ця течія —
О кривавий Дослідє! О Хомо Невірний!
Ти віриш нині що була справдєшня Пташка твоя?

Я йшла повільно по дошка́х —
В непевності грозу
Вчуваючи — вгорі зірки —
А море унизу.

Я знала що ось-ось мій крок
Спричинить дошки злом:
Є люди що таку ходу
Вважають досвідом.

Кожна секунда остання —
Гадає людина
Вимірюючи Несвідомість
Між Палубою і Глибиною.

Можна слабнуть від Ризику —
Та гірш — безгомінно
Гинути від Можливого
Ще до Загину!

Поети окрім свічок
Палять себе —і гаснуть —
Світові даючи
Світло власне —

Як це роблять Сонця —
Лінзою кожне століття
Розсіює їхнє
Світло —

Шум листя — став потоком скарг
А стук гілок — Набатом.
Від стражників Природи я
Не знала де сховатись.

Здавалося: втечу в Печеру —
То й стіни б в ній кричали!
Все валиться — мене Творінню
Віддавши на поталу!

Хмарина окрема в Небі —
То найвища Пишнота
Та втратила я назавжди
Цю хмарину з її Почтом.

Чи я її роздивилась
Чи затримала цю заграву —
Лише в Герметичній Пам'яті
Вона з'явилася знову.

Не дивитись на Ангела
Мимохідь із Поклоном —
Вірою стверджений
Цей мій намір віднині.

Мій квіт що з жалю ти
Поставив у кришталь —
Сховавшись — я й до себе твій —
Здається вчула жаль.

Любов — життя предтеча
І смерті — спадок
Творінь — зачаток
Душі — свічадо.

Немарно житиму — я знаю —
Якщо бодай одне
Врятую серце від одчаю
Якщо дрібне

Пискля що впало з гнізда врятую
Немарно промине
Моє життя сумне.

Мій ум неначе розколовсь —
Лиш друзки від ума!
Я пробувала скласти їх —
І думати дарма!

Я пробувала їх забрать
Докупи всі геть чисто —
Вони ж сипнули врізнобіч —
Як із разка намисто.

Труна — невеликий простір
Який однак уміщає
У зменшеному вигляді
Всі обшири Раю.

Могила — то межі вузькі
Що містять одначе
І Сонце і всі Моря
І землі що їх побачив

Той кому дав Притулок
Під землею єдиний друг —
Без розмірів і без кінця
Безмежний довічний круг.

Смерть — діалог що дух і прах
Ведуть на самоті.

«Згинь!» — каже Смерть — а Дух: «Мое
Призначення не в тім».

Смерть далі гне: «Земне — землі!»
Замовк Дух — просто кинув
Відходячи — як аргумент —
Плащ із земної глини.

Багрянця — модна двічі —
Як осінній стрій природи —
І — коли душа вбирає
Імператорські клейноди —

Не бачила я моря —
Та відаю про штиль
І знаю що таке коли незморна
Летить лавина хвиль —

Не бачила я Бога —
Та відаю про строк —
І знаю що на мене жде дорога
Вже куплено квиток —

Квіт — наслідок — якщо на мить
На квітці спиниш зір —
То не відразу осягнеш
Який складний набір

Обставин поза тим стоїть —
Які плелись Зв'язки —
Щоб Квітка ця могла розкрить
Опівдні пелюстки —

Плекати Брость — Черву здолать —
Ковток Роси добуть —
Вціліти в спеку — Вітровій
Та Бурю перебуць —

Коли Природа цвіту жде
Сьогодні й саме тут —
Буть Квіткою — який же це
Відповідальний труд!

Уліті глибше ніж птахи
Зворушливо між трав
Ледь чутну месо люд малий
Вершити розпочав —

Однак — без таїнства цілком —
Бо вища благодать
Що звичаєм сумним стає —
Це самоти печать.

Опівдні все в жарі здавен —
Як серпень звівши крок —
Пробуджує таємний спів —
Для спочиву зразок.

І хоч краса ще сяє скрізь —
Без тріщини на ній —
Друїдів стигне інша міць
В природі віковій.

1073

Чи студіюю ті
Об'єкти я з усіх
Які на зміст багаті?
Наприклад цей горіх:

Він власну форму звів
Там де гілля зелене
Ядро ж у щім — потреба лиш
Для білки і для мене.

Похмуре небо хижі хмари
Сніжинка де-не-де
Боїться впасти завагавшись —
Іде сніг? Не іде?

Від ранку вітер нудить світом...
Природу — як і нас —
Теж можна ненароком
Піймати без прикрас.

Революція — стручок
В нім росте зерно
Вибухає він коли
Визріє воно —

І зарите в землю знов
Стебельце дає
Піднімає воля так
Знамено своє.

Революція — трясє
Щедра й беручка
Дістає живе зерно
З мертвого стручка.

Спів цвіркуна
Сонце прогнав
Люд трудящий домережив
Рукоділья дня.

Налягла роса на трави
Присмерк — наче гість
Сором'язливо-цікавий
На дверях загавівсь.

Завітав хтось безіменний —
Без лиця без віч
Безберегий сокровенний
Тихомудрий — ніч.

«Тебе візьму?» — поет сказав
До слова-кандидата —
Але пожди бо інших слів
Ще проба не почата.

Поет порився в словниках
І вже — як мав бажання —
Щоб став на службу резервіст —
Немов зірниця рання —

З'явився візії фрагмент —
Призначений для слова —
Хоч номінація була
У янголів готова.

Скажи всю Правду — та не враз —
Іди не навпростець —
Сліпучий надто є для нас
Ясний її Вінець —
Коли пояснюєш про Грім
Дитині — шкодить спіх —
Так Правда йде шляхом кружним —
Чи — осліпляє всіх —

Борвій із Півдня геть усе
На Північ зніс далеку
На Захід перекинув Схід
І в зяючу пащеку

Всю землю з чотирьох боків
Схопив зібравшись жерти —
Усі завмерли по кутках
Нажахані до смерті!

Борвій нарешті вхляв і стих.
Природа — ще несміла —
Назовні зиркнула — а там
Що буря натворила!

Та вже новий займався день
Топити стали в хатах.
Ти гарна буре — як пройшла —
Візниця для пернатих!

Як сто років пройшло
Це місце хто б згадав —
Ті муки що на нім
Були — де спокій трав

Де зріс густий бур'ян
І написав сліди —
Збагнути прагне люд
Між плит вряди-годи

Та влітку вітер з піль
Продме згадок путі —
Інстинкт віднайде ключ
Сліпої пам'яті —

1172

Хмари спини свої стулили
Північний Вітер гнав дужче
Ліси мчали вчвал поки не впали
Блискавиці стрибали як миші
Грім тріщав мов дерлась тканина.
Як добре й безпечно в могилі
Куди не сягає настрій Природи
Й помста дійти безсила

Не знаєм самі — які ми на зріст —
Аж поки підвестися нас
Не попросять — тоді — коли вірний план —
Ми неба сягнем якраз —

Звитяга оспівана у піснях
Була б звичайною річчю
Якби ми з остраху стали Царями
Не щулились би мов каліччя —

Була Надія — і Страх був теж —
Тепер живу я вже спокійніш
Тепер усюди ходжу сама
Як Церква-пустка: смутна німа.
Нічна Примара вже не злякає
І Змій-спокусник не спокушає.
Той переборє лихую Долю —
Хто настраждався від Неї вволю.

Безсмертне слово повне сил
Коли нестач нема
А як надійдуть то воно
Потреба лиш сама.

Про небо вишне доказ є
Найосновніший в нас —
Крім рук грабіжницьких було
Внизу воно весь час.

1240

Жебрак під Дверима Славу
Дуже швидко здобув
Але у Божественнім Хлібі
Відмовили — кажуть — йому.

Найкращий Фрегат — це Книга
Що веде до нових земель —
Найкращий Кінь — це Сторінка
Віршів що мчать учвал —
Навіть бідний може рушати —
Без мита й видатків путь —
Прості ж які Колісниці
Душу Людську несуть!

1270

А небо лікар хіба?
Кажуть ніби зціляє
Та в лікуванні посмертнім
Пуття ні крихти немає

А небо хіба скарбник?
Кажуть його боржники ми
Але не хочу я мати
Справи з боргами такими

Заходь милий Березню!
От радість для мене!
Я так тебе виглядала!
Скидай капелюха.
Ішов мабуть піхотою —
Он як заморився!

Як живеться любий друже?
Як рідня — здорова?
А Природа — твоя мати?
Хутчіш сідай — маю тобі
Стільки розказати!
Була — була вісточка —
Птахи приносили.
А що вже клени заскочепі —
Аж побагровіли!
Тільки Березню ти вибач
Що я верховини
Не розцвітила як треба —
Фарби доброї не мала —
Вся вона у тебе.

Хтось стукає? Ах — це Квітень?
Замкніть двері! Годі!

Проханого рік чекала —
А він бач приходить
Коли в мене стільки діла!
Та лиш прийшов — стало
Усе таким дрібномастим
Що нагінкам чи похвалам —
Одна ціна красна.

Подив — це не зовсім Мудрість
І не зовсім Незнання —
Стан чудовий та неясний —
Хто не знав його — не жив —

Біль — Вдоволення — Тривога —
Це його рідня — Улов
Має він з бідн — Це ж овід
Що із людства смокче кров —

1355

Живе Серцем Розум
Наче Паразит —
Якщо Серце має м'ясо —
Розум ситий.

А як Серця нема
Розум — кволість і тьма —
Ліки тут —
Абсолют.

З ковбані — як з палацу —
Стриб! — жабеня
І — крякати промови
З гнилого пня!
Всі в захваті від нього.
Я тільки — ні.
Хрипить оратор Квітня
В своїм багні.
На ноги рукавички
Нап'яв позер
І дметься красномовством
Немов пузир.
Та тс-с-с!.. Не аплодуйте!
Бо Демосфен
Шубовсне в жабуриння
У той же мент.

Колодязь повен тайн жахних.
Далеких вод свічадо
Собою — знаю я — хова
З чужих світів Сусіда.

Та невідомий ляк — Траві —
За іграшки для неї —
Впритул дивитися на те
Що так мене жахає.

Є щось споріднене у них:
Недарма ж Осока
Уся в Воді стоїть але
Її це не ляка.

Та диво: дехто тим палкіш
Природу оспівав —
Чим менше серед неї жив
Й чудес її спізнав!

Аби Природи незнавців
Утішити — скажу я:
Знавець її тим менше зна
Чим ближчий він до неї.

Солодкий Скептицизм Душі —
Що знає — і не знає —
Тремтить мов Запашний Амом
Як сніг його вкриває —
Затримай істину в гостях
Щоб певність не пропала
Немов та мука чарівна
Що потім жахом стала —

1456

Від яскравої квітки
Розум втрачаєш
Як від страждання —

Отже — тоді Крása — Нещастя?
Це знають Казання.

Про тебе й про мене ми вдвох розмовляли
Хоч слів не зронив ніхто.—
Ми чули як бігли команди секунд
І дзигарів копито.

Віч-на-віч — як час — нам обнявши обличчя
Здіймав співчуття вали
Ковчеги відстрочень приносячи в дар
А ми Арарати взяли.

1478

На час оглянься добрими очима —
Усе що міг він дав.
Як лагідно його тремтливе сонце
За пруг життя сіда!

Ти згадки не зростиш якщо
Йй корінь занепав.
Зміцни навколо неї ґрунт
І сторч її постав —

То може цим обдуриш світ —
Стеблу ж не краще й раз —
Бо справжня згадка наче кедр
Підкута на алмаз.

Але й не зломиш ти її
Коли вона зросла:
Залізна в неї пнеться брость
Гілками без числа.

Який щасливий камінець
Що йде по стежці — навпростець
Кар'єри не жадає він
І не боїться жодних змін —
Крізь безмір неба й темноти
В його плащах летять світи
І незалежний мов зоря
Як хоче світить він здаля
Закони сповнює святі
У повсякденній простоті —

Він жив у шанці засідок
І в краї пільми зник
Навпроти нього — зірочки
Стоїть віднині знак.

Промовистого прикладу
Уперто пам'яткі
Ми також окопалися
В безсмертя — в зірочки.

Це літо зникло наче сум --
Було було й нема:
Неясно — нібито воно
Перфідія сама.
Упала тиша звідусіль
Де сутінки лишень
Чи вже природа відняла
Наш пообідній день?
Звисає темрява скоріш
А ранок став для нас
І чемним і неначе гість
В гіркий розлуки час.
Отак без вірного крила
І паруса — як стій
Нам літо спритно утекло
В красу — в її постій.

1575

Зім'яті крила в кажана
Мов сіру грудку зриш
В його устах нема пісень
Чи їх не чути лиш.

Його подвійний парасоль
На просторах своїх
Малює арку чарівну
Філософу для втіх!

Чи з небозводу посланець
Чи з хитрого житла
Із правом на підступний чин
Хоча й не вдіяв зла —

Кмітливого йому творця
Хвалити є чого.
Корисна — вірте ви мені —
Ексцентрика його.

1605

Відходять друзі — убуваєм ми —
До серпика — та й він
Колнсь — як місяць — в темну ніч
Зачує клич глибин.

1619

Коли світанок прийде — я
Усі розкрию Двері!
Чи він — із крилами — як Птах —
Чи — з хвилями — як Море?

Навіщо поспішати нам?
І справді — Як не мчи —
Ти від Безсмертя не втечеш —
Піймає — летючи.
Від висновку нема де дітись —
Це те що починається —
Але де ж воно існує —
На печальність віч
Накидає свій покрів
Ця могутня ніч —

1659

Слава недобра страва
Крутиться під нею тарілка
На столі за котрим
Погостювати можна
Єдиний раз

Круки кружляють над її округинами
Іронічно каркаючи
Пролітають сплескуючи крильми
На фермерське збіжжя —
Люди споживши її помирають.

1660

Слава — це трагічна річ —
На хвилину
Дає Владу —
Зігріє чиєсь ім'я убоге
Котре не відало про Сонце —
А потім легко в забуття
Його переставляє —

На моїм вулкані росте трава —
Для роздумів вона —
Латка яку обрала Пташка —
То Думка головна —

Яка небезпечна земля —
Червоний вогонь у безодні
Наповнить
Побожним страхом мою самотність.

1683

Те що забула ти мене —
Це біль мого життя
Та радий я від того що
Я вартий забуття.

Пшатись вірністю б я міг
Та відданість хіба
Того що знаєш тільки ти
Не є твоя ганьба?

Ледь знав симпатію мотиль —
Мов не було її —
Хоч добре згадують його
В Ентомології.

Коли ж мандрує вільно він
І вбраний гарно так —
Це все підстава бачити
Що з нього за лайдак.

Аби він промислу свого
Не славив без пуття —
То більше мав би перспектив
Для Вічного Життя.

1695

Існує смерті самотина
І самота землі
І неба самота пустинна
Та всі вони малі
Порівняно із самотою
Душі — коли вона
Сама — обмежена безмежність —
Сама — самотина.

1704

В розбите серце увійти
Ніхто не має права
Лиш тому дозвіл цей дано
У кого в серці рана._

1719

Бог — Він ревнивий — і Йому
Дивитися несила
Коли ми граємось не з Ним —
А все одне із одним —

1732

Життя — до кінця — двічі скінчилось —
Лишилось тільки ждати
Чи мене зуміє — Безсмертя —
Втретє так привітати —

Безмежне — годі його осягнуть —
З ним двічі стрілась живцем —
Розстання — це все що знаєм про Рай
І все — що від Пекла берем —

1741

Те що не вернеться вже знов —
Нас тішить кожну мить
Бо віра в безнадійне щось
Душі не веселить.

А те що є — аби було
За даллю довгих нив.
То протилежний апетит
Цей будить аблатив.

Свій недрімаючий секрет
Вулкан не відкриває —
Його рожеві задуми
Ніхто з людей не знає.

Якщо природа втаює
Велике слово Боже
То людський дух без слухача
Також прожити може.

Хай скажуть стиснуті уста
Базікам — одностайна
Ця правда, що Безсмертя єсть
Єдина людська тайна.

Щоб витворить прерію — треба бджолу й конюшину
Одну бджолу й конюшину
Та мрію єдину.
Втім — зарадить і мрія сама
Коли бджіл нема.

1760

Рай недалеко — поруч тут
В кімнаті опостін
Якщо там жде на тебе друг
Блаженство або скін —

О скільки сили є в душі
Коли немов стіна
Звук тайних кроків скрип дверей
Витримує вона —

1763

Слава як бджола
Вона бреньклива —
Вона має жало —
Ах — має також крила

1775

Земля багато має тонів
Відсутність музики —
Це острів невідомий
Краса — то факт природи.

Та свідок її суші
І свідок її моря
Цвіркун — її найкращу пісню
Мені співає.

ПРИМІТКИ

Номери віршів подаються за повним виданням творів Емілі Дікінсон, підготовленим на основі наукового текстологічного аналізу Томасом Джонсоном (The Complete Poems of Emily Dickinson. Little, Brown and Company, Boston — Toronto, 1960).

Перекладачі українською мовою по-різному підійшли до проблеми передачі своєрідного римування й ритмічного ладу поезії Емілі Дікінсон, а також запропонували різні інтерпретації стилістики авторки і, відповідно, загальної естетики її творчості. Отож, нижче ми подаємо наявні варіанти перекладів окремих віршів Емілі Дікінсон.

12

Переклад

Олега Зуєвського:

Ніжніші ранки як були
Зафарбив щоким глід
Оріхи смагою взялись.
А рож пропав і слід.

Червоний поле має плащ
У клена шарф̆ пожовк.—
Я новомодне теж вдягну
І почеплю брелок.

67

Переклад

Олега Зуєвського:

До успіху найкращий
Невдальці мають смак:
Як слід нектар оцінить
Лиш спрагнений бідак.

Ніхто у війську що звело
Здобутий нині стяг
Так не потвердить гідно
Досягнених звтяг —

Як той що впав побитий
І смерті жде скоріш
А дальній гук тріумфу
Разить його — як ніж.

Переклад

Максима Стріхи:

Чи справді настане — Ранок?
Чи День — десь насправді сія?
Чи — ставши за гори вищою —
Їх побачила б я?

Чи в нього ніжки — що в лілій?
Чи крила — мов у пташок?
Чи привозять його із краю
Про який не чути й чуток?

Хоч один Моряче! Учений
Що стежиш небесну путь!
Відкрий пілігриму малому —
Де місце що Ранком звуть?

√126

Переклад

Олега Зуєвського:

Блискучим є відкритий змаг,
Та в тім краси оплот —
Хто в грудях власних бій веде
З кіннотою скорбот

Хто — перемігши — не збудив
Між людом слави та й —
Коли вмирав — його заслуг
Не визнав рідний край.

Такому янголи смутну
Процесію складуть
І вкрасять снігом уніформ
Його останню путь.

181

Переклад
Марії Габлевич:

Мені світ десь загубився.
Ніхто не знаходив?
Його знати по віночку
Зоряних клейнодів.

Багач міг би й не добачить
А мені убогій
Нема золота над нього.
Знайдіть ради Бога!

Переклад
Григорія Кочура:

Якщо снігурі прилітатимуть
Коли вже не стане мене —
Отому в червоній краваточці
Сипни — хай і він пом'яне

Якщо тобі не подякую
Нерухома в довгому сні —
Знай — «спасибі» сказати спробують
Губи мої кам'яні

Переклад
Марії Габлевич:

Я? Я — ніхто. А ти?
Ти теж ніхто?
Тоді нас двоє.
Мовчи лишень — осудять.

Як гидко бути кимсь.
Як стидко — наче жаба —
Перед захопленим багном
Виквакувати зябра.

Переклад

Олександра Гриценка:

Я — Ніхто! А ти ж —
Хто? Напевне — теж —
Ніхто? Удвох ми. Та цить!
Бо — ти знаєш їх — викинуть геть!

О нудото — бути Ким-небудь!
О марното — жабоподібно
Ім'я своє квакать — Болоту і Небу —
І цьому — нескінченному — Липню!

Переклад

Олега Зуєвського:

Я — Ніхто! Ти теж Ніхто!
Ми й пара в тім якраз.
Тож ні слова більше про це
Щоб не прогнали нас.

Як нудно бути хоч будь-ким
І жаба мов яка —
Торочити ім'я своє
Весь вік для втіх ставка!

Переклад

Максима Стріхи:

Душа обере Спорідненість —
Потому — двері замкне —
В її божисту Довершеність
Ніхто вже не зазирне —

Незрушна — хоч Паланкіни
Спиняються край Воріт —
Незрушна — хоча уклінний
Сам Імператор стоїть —

Одного з огрому країни всієї
Обере вона —
І враз — клапани уваги своєї
Замкне мов Стіна —

Переклад

Максима Стріхи:

Зійшла я на Небо —
В маленьке Місто —
У нім Світання
Грало іскристо —

Тихе — як вечір
У полі туманний —
Гарне — мов образ
Людам незнаний —
Люд — мов Метелики
В шибах віконця —
Їхні імення —

Пухкі волоконця —
Майже вдоволена
Була тим Містом
Між небувалим таким
Товариством

441

Переклад
Сергія Ткаченка:

Цей лист — до Світу — що листів
Мені не слав ізроду.
У нім — напучення прости
Величної Природи.

Якщо відомим і для вас
Її послання стане
Заради Неї — лагідно
Судіть мене краяни!

Переклад
Дмитра Павличка:

Я за красу помер але
В могилі сам лежу —
Деь по сусідству в цій землі
Той хто за правду вмер —

«За що ти вбитий?» — він спитав —
«Я за красу» — «А я
За правду — То одне і те ж —
Так значить ми брати» —

І ніби родичі вночі
Розмову ми вели
Аж мохом заросли вуста
І наші імена —

Переклад
Максима Стріхи:

Я заздрю Морю яким Він пливе —
Я заздрю Спицям Коліс —
Тим Пагорбам де його путь
В'ється долі навскіс —

Заздрю всьому що має талан
Так легко бачить Того
Хто заборонений — мов Небеса —
Навік для зору мого!

Гніздам Ластівок заздрю я
Під прихистком Його стріх —
Щасливим-щасливим Листкам дерев —
Мусі край шиб чепурних —

Заздрю всьому що має й росте
Ціле літо Йому при вікні —
За всі скарби Пісарро повік
Тих прав не купить мені —

Світанку заздрю що будить Його —
І Дзвону що гучно вістить
Південь для Нього десь вдалині —
А я йому — Півдня Блакить —

Та — забороню я свій Цвіт —
Скасую — свою Бджолу —
Щоб Гавріїл — і я — ту Блакить
Не повергли в довічну Млу —

Переклад

Марії Габлевич:

Всю міць свою взяла в кулак
І стала я на світ;
Не силою — відвагою
Сильніша ніж Давид.

Поцілив камінь мій та хто
Упав? Упала я.
Чи завеликий Голіаф?
Чи просто я — маля?

Переклад

Григорія Кочура:

Всю міць у жмені затисну
Щоб світ подолати в двобої —
Мабуть від Давида слабша
Але відважніша вдвоє

Метаю з праці каміння
Та вбита — лише сама
Чи був Голіаф завеликий
Чи то я — занадто мала?

Переклад

Олександра Гриценка:

Ця Путь тяглася довго
Та ми нарешті вийшли
На роздоріжжя життєвих
Шляхів що зветься — Вічність.

І тут — вповільнилась хода
І душі — Страх посів
Бо ззаду — пройдені Міста
А прямо — Ліс Мерців.

Та відступу — не буде:
Шлях перекрито бо
Знамено Вічності — Бліде
І в кожній Брамі — Бог!

√ 632

Переклад

Олега Зуєвського:

Наш розум ширший від небес.
Якщо рівняти їх —
То й небеса він увімкне
Ще й вас до меж своїх.

Від моря глибший розум наш
Бо сніть тут залюбки
Поглине іншу сніть усю
Як відра нам губки.

Мов Божа розуму вага:
Здіймай обох навгад —
Вони різнитимуться лиш
Як звук і звуку склад.

640

Переклад

Максима Стріхи:

З Тобою жить — не можу —
Бо це — Життя —
А нашому — кінець вже —
В кутку лежить —

Його замкнув могильник
У темний схов —
Зужитій порцеляні
Час надійшов

Розбитися — хазяйці
Потрібен Севр
Новіший — а не давній
Крихкий товар —

Я не могла — померти
З Тобою — з двох
Один ховає друга —
А Ти — не зміг —

Мені — як Ти холонеш —
Мені — не ждять
На власне право Смерті
Та Холодів —

Ні вознестися разом —
Твоє ж лице
Затьмить мені Ісуса —
І милість ця

Сліпитиме аж надто
Мій простий зір —
Бо Ти затьмарив Бога
І Божий клір —

Там нас почнуть судити —
Таж як — коли
Служив Ти вірно Небу —
Я ж — не змогла —

Тобою зір наситивсь —
Було над край
Все пишне і злиденне —
Таке — як Рай —

Загинеш — із Тобою
Згорю дотла —
Хоча б мені лунала
З Небес хвала —

Спасешся — то лишуся
Там — де нема
Тебе — і це для мене
Пекельна тьма —

Повинні бути ми різно —
Ти там — я тут —
Ледь прочинились двері —
Морів — осмут —
А Молитві — вінча
Оця бліда пожива —
Відчай!

686

Переклад

Олега Зуєвського:

Казали: «Час лікує» —
Пустий це слів потік —
Сильнішає тільки страждання
Як м'язи рік у рік.

Час — лише болів проба —
Не лік від їхнього зла
А то нам ясно б стало —
Це не хворість була.

709

Переклад

Максима Стріхи:

Публікація — Аукціон
Де Розум іде з молотка —
Виправдовують — лише злидні
Чин ганебний такий

Хіба що — Та ми — волієм лишити
Горища свого Благодать
Білими — ідучи до Бога —
Аніж свій Сніг запродать —

Думка — Того хто її дав —
І того — хто втілити зміг
В оболонку тілесну — тож продавай
Повітря в паках пустих —

Милість Господню пусти на Торг —
Складай Мідяки в суму —
Та Людського Генія не принизь
Поклавши Ціну йому!

Переклад

Григорія Кочура:

Чи змінюсь? Як зміняться гори
Сумніватимусь? Як почне
Сумніватися сонце в тому
Що воно промінно-ясне

Пересичусь? Коли від переситу
Зречеться нарцис роси
Так і з тобою мій друже!
Такий ти для мене єси!

Переклад

Максима Стріхи:

Змінитися? Раніше — ці Горби —
Зневіритися? Перше в небесах
Питатиметься Сонце — чи така
Ясна й незаймана його краса —

Упитися вкінець? Не швидше ніж
Росу покине пити квітка ця —
Хіба тоді — мій Пане — Вами я
Уп'юся до кінця —

Переклад

Марії Габлевич:

Одну бодай розрадити розпуку —
І я немарне проживу;
Один лиш біль полегшити чи муку
Чи ношу життьову

Одне бодай пригріти дрозденя
Що випало в траву —
І я немарне проживу.

Переклад

Олександра Гриценка:

Одному Серцю не даси розбитись —
І ти немарно жив.
Одну лиш Рану по одній із битв
Перев'яжи —

Одній пташині кволій повернутись
В гніздо допоможи —
І ти немарно жив.

Переклад

Максима Стріхи:

Коли Серцю хоч одному не дала розбитися
То прожила недарма
Коли Болом хоч хтось менше ятритися
Чи Жаль вже не так пройма

Чи безпорадну Вільшанку вклала
Знов до гнізда сама
То прожила недарма.

937

Переклад

Олега Зуєвського:

Здалось — різак думки мені
Ударом розколов —
Даремно їх складала я
Докупи — шов на шов —

Одну по одній — мов нитки —
Я їх в'язала в'ряд —
Клубками ж наче по землі
Їх плутався каскад.

Переклад

Максима Стріхи:

Пройшла розколина в Думках —
Неначе Мозок мій
Розпався — й друзки ті стулить
Несила вже самій —

Ловила думку — приєднать
До другої ждучи —
Та розбігалися вони
Урозтіч — мов м'ячі —

976

Переклад

Олександра Гриценка:

Смерть — наче Діалог: його
Веде із Духом Тлін — що
Велить: — Розсипся! — Але Дух:
— Я маю клопіт інший!

Смерть суперечку почина
А Дух — виходить геть
Їй полишаючи своє
Одіння — бренну Плоть.

Переклад

Олега Зуєвського:

Спустилось небо — хмари злі —
Сніжинка ж тут нова
Летить не знаючи куди —
Чи до воріт чи до хліва.

І вітер од постійних скарг
Себе не вбереже:
Природа часом як і ми
Буває в негліже.

Переклад

Максима Стріхи:

Небо низьке — Хмари недобрі —
Пластівці Летючого Снігу —
Через кошару — над путівцем —
Не знать до якого пругу —

Вітер нудний нарікає на всіх
Що з ним повелись нечемно —
Природу — як нас — можна заскочить —
Без святкової Діадеми —

1172

Переклад

Марії Габлевич:

Повишиковувались хмари
А Північ стала поганяти
Діброви мчали — аж упали —
Шмигнула блискавка мишвою
І грім розсипався мов приск...
Як добре в захистку могили
Де не сягає гнів природи
Й ніколи не дістане мста!

1263

Переклад

Олега Зувського:

Зразковий книга корабель
Для мандрів у світи
І кращого ніж вірш у ній
Керунку не знайти.
Цей шлях зустріне й бідака
Без митних перепон.
З душею людською — найменш
Вимогливий вагон.

Переклад

Максима Стріхи:

Любий Березню — прошу
Заходьте — я рада —
Стільки Вас виглядала —
Зніміть свого капелюха —
Спочиньте —
Певно ж прийшли Ви здалека —

Любий Березню — як Вам ведеться —
як решті —

Чи лишили Природу здорову —
О Березню — прошу нагору зі мною —
До Вас маю довгу розмову.
Я дістала Ваш лист — і пташок —
А Клени не знали — як завше —
Про те що йдете Ви — й почервоніли —
Я їм про Вас сказала вже —
Та Березню — вибачте
Мені й цим Узвишшям
Що зі мною Вас визирали —
Не знайшлося путящої Багряниці —
Ви ж усе з собою забрали —

Хто то стукає? Квітень? —
Замкнено —
Хай почекає при брамі —
Вештався десь цілий рік — щоб прийти

Коли я зайнята саме —
Ви прийшли — й здалося таким буденним
Все що до Вас велося тут —
І Осуд любий наче Хвала —
І Хвала проста мов Осуд —

1732

Переклад

Олега Зуєвського:

Аж двічі скінчилось мені
Життя перед кінцем.
Хіба безсмертя пригостить
Мене ще смерті днем —

Теж незбагненним як і ті
Що мала я уже?
Розлук на небі не щадить —
Їх пекло береже.

1755

Переклад

Олександра Гриценка:

Щоб степ уявити — досить бджоли

й конюшини.

Одної квітки одної бджоли і —

Одної мрії.

А втім — потішить і мрія сама

Як бджіл нема.

Емілі Дікінсон: Поезія скептичного ума
Соломія Павличко

ПОЕЗІЇ

5

- 4 «По цім чудовім морі...»
Переклав Дмитро Павличко
34
- 10 «В тьмі колесо мое!»
Переклав Дмитро Павличко
- 12 «Дні — лагідні і мляві...»
Переклав Сергій Ткаченко
36
- «Ніжніші ранки як були...»
Переклав Олег Зуєвський
254
- 14 «Є дві сестри у мене...»
Переклала Марія Габлевич
37
- 19 «Хистка пелюстка розповита...»
Переклав Дмитро Павличко
39
- 41 «Як я ліси обчімхав...»
Переклала Марія Габлевич
40

- 47 «Серце! Забудем його ми в цю ніч...»
Переклав Олег Зувський
41
- 49 «Я двічі гинула страждала...»
Переклав Дмитро Павличко
42
- 67 «Хто успіху не має...»
Переклав Григорій Кочур
43
- «До успіху найкращий...»
Переклав Олег Зувський
255
- 70 «Їй назва — Арктур. Але я...»
Переклав Олександр Гриценко
44
- 76 «Радість — це похід душі...»
Переклав Дмитро Павличко
46
- 78 «Сердешне серце стружене...»
Переклала Марія Габлевич
47
- 79 «Рушати до Неба?»
Переклав Олександр Гриценко
48
- 101 «Невже і справді буде ранок?»
Переклала Марія Габлевич
50
- «Чи справді настане — Ранок?»
Переклав Максим Стріха
256
- 105 «Хилити голову прилюдно...»
Переклав Олег Зувський
51

- 107 «Такий маленький човник...»
Переклав Григорій Кочур
52
- 112 «Де дзвони ранків не страшать...»
Переклав Олег Зуєвський
53
- 113 «Свою частку ночі витерпіти...»
Переклав Григорій Кочур
54
- 118 «Мій друг напав на друга...»
Переклав Олег Зуєвський
55
- 126 «Герой хто бореться прилюдно...»
Переклав Дмитро Павличко
56
- «Блискучим є відкритий змаг...»
Переклав Олег Зуєвський
256
- 128 «Хто дасть нам захід Сонця в дзбанку...»
Переклав Олександр Гриценко
57
- 130 «О цій порі вертають Птиці...»
Переклав Олександр Гриценко
59
- 154 «Крім Неба всім вона ніщо...»
Переклав Олег Зуєвський
60
- 155 «Бджола в танку між віт...»
Переклав Олександр Гриценко
61
- 162 «Моя ріка все лине...»
Переклав Олександр Гриценко
62

- 181 «Я вчора загубила Світ»
Переклав Олександр Гриценко
63
- «Мені світ десь загубився»
Переклала Марія Габлевич
257
- 182 «Коли вже я жить не буду...»
Переклав Максим Стріха
64
- «Якщо снігурі прилітатимуть...»
Переклав Григорій Кочур
258
- 185 «Чудова штука — Віра...»
Переклав Олександр Гриценко
65
- 191 «Секрет Небес — недовгий...»
Переклав Олександр Гриценко
66
- 193 «Як прийде край — про все дізнаюсь...»
Переклав Олександр Гриценко
67
- 194 «По бурі — райдуга зроста...»
Переклав Олег Зуєвський
68
- 205 «Ні раз я друга не лишу...»
Переклав Олег Зуєвський
69
- 207 «Хоч я й повернулась запізно — одначе...»
Переклав Олександр Гриценко
70
- 211 «Будь ніжним Раю!»
Переклав Олег Зуєвський
71

- 214 «Незнаний трунок я смакую...»
Переклав Олег Зуєвський
72
- 215 «Що таке рай? Хто живе в ньому?»
Переклав Сергій Ткаченко -
73
- 216 «Десь у німих покоях з алебастру...»
Переклав Олександр Гриценко
74
- 219 «У неї віники барвисті...»
Переклав Олег Зуєвський
75
- 221 «Не літо це — воно пройшло...»
Переклав Олег Зуєвський
76
- 241 «Агоній вигляд я люблю...»
Переклав Олександр Гриценко
77
- 245 «Узявши в руку самоцвіт...»
Переклав Олег Зуєвський
78
- 249 «О дикі ночі...»
Переклав Дмитро Павличко
79
- 254 «Надія — це пташина...»
Переклав Олександр Гриценко
80
- 258 «Зимній день — буває — гляне...»
Переклала Марія Габлевич
81
- 260 «Читай дитино як боролись інші...»
Переклала Марія Габлевич
82

277 «Що — як чекать не стане сили...»
Переклав Олександр Гриценко

83

278 «Тінистий друг у день жаркий...»
Переклав Олег Зувський

84

280 «Був похорон в мосму Мозку...»
Переклав Максим Стріха

85

288 «У світі я — ніхто — а ти?»
Переклав Григорій Кочур

86

«Я? Я — ніхто. А ти?»
Переклала Марія Габлевич

258

«Я — Ніхто! А ти ж...»
Переклав Олександр Гриценко

259

«Я — Ніхто! Ти теж Ніхто!»
Переклав Олег Зувський

259

291 «Як захід з гір старих закрапав...»
Переклав Олег Зувський

87

298 «Я прожила б сама...»
Переклав Олег Зувський

89

301 «Я думаю життя...»
Переклав Дмитро Павличко

90

303 «Душа сама назавжди вибирає...»

Переклав Дмитро Павличко

91

«Душа обере Спорідненість...»

Переклав Максим Стріха

260

305 «Між Розпачем і Страхом ти...»

Переклав Олег Зуєвський

92

318 «Про ранок я розповім тобі...»

Переклала Євгенія Кононенко

93

324 «Хто в свято поспіша до церкви...»

Переклав Григорій Кочур

94

326 «На пальцях не навчив ніхто...»

Переклав Олег Зуєвський

95

333 «Трава так мало має діл...»

Переклав Олег Зуєвський

96

335 «Вмирання менше мучить нас...»

Переклав Олег Зуєвський

97

338 «Я знаю — Він є»

Переклала Марія Габлевич

98

347 «Коли розтане ніч...»

Переклав Олег Зуєвський

99

- 351 «Я до свого життя торкнулась...»
Переклав Дмитро Павличко
100
- 354 «Метелик кокон залиша...»
Переклав Олександр Гриценко
101
- 365 «Чи Душу на Вогні ти зрів?»
Переклав Олег Зуєвський
103
- 371 «Коштовна спорохніла втіха...»
Переклав Григорій Кочур
104
- 374 «Була я в раю...»
Переклала Марія Габлевич
106
- «Зійшла я на Небо...»
Переклав Максим Стріха
260
- 375 «Кут Краєвиду в мене...»
Переклав Олег Зуєвський
107
- 384 «Байдужа я до болю...»
Переклав Олександр Гриценко
108
- 409 «Вони упали як Зірки...»
Переклав Олександр Гриценко
109
- 412 «Читаю звільна вислів мій...»
Переклав Олег Зуєвський
110
- 429 «Між місяцем і морем — даль...»
Переклав Олександр Гриценко
111

- 432 «Чи люди всі отам гниють...»
Переклав Олег Зуєвський
112
- 435 «Де надто безуму — видюще око...»
Переклала Марія Габлевич
113
- 436 «Постукав вітер до вікна...»
Переклав Олександр Гриценко
114
- 441 «Цей Лист — до Світу що мені...»
Переклав Олександр Гриценко
115
- «Цей лист — до Світу — що листів...»
Переклав Сергій Ткаченко
261
- 448 «То був Поет — він добирав...»
Переклав Максим Стріха
116
- 449 «Я вмерла за красу але...»
Переклав Олег Зуєвський
117
- «Я за красу помер але...»
Переклав Дмитро Павличко
262
- 455 «Тріумфу різновидів є...»
Переклав Олександр Гриценко
118
- 465 «Я вчула мухи дзум — умерши...»
Переклала Марія Габлевич
119
- 478 «Ненавидіти...»
Переклав Олег Зуєвський
120

- 486 «Була найменша я й Кімнату...»
Переклав Дмитро Павличко
121
- 492 «Цькує і гонить Леопарда...»
Переклав Дмитро Павличко
122
- 497 «Він напнув мою віру...»
Переклав Дмитро Павличко
123
- 498 «Я заздрю морю — повз нього Путь...»
Переклав Олександр Гриценко
124
- «Я заздрю Морю яким Він пливе...»
Переклав Максим Стріха
262
- 502 «Одне лишилось — молитви»
Переклала Марія Габлевич
126
- 505 «Не напишу картини...»
Переклав Максим Стріха
127
- 510 «Не смерть була це — я ж стояла...»
Переклала Марія Габлевич
129
- 512 «Душа буває в бандажах...»
Переклав Олег Зувський
131
- 516 «Краса не знає причин — Вона є...»
Переклала Євгенія Кононенко
132
- 519 «Було тепло в нім — як у нас...»
Переклав Олег Зувський
133

- 520 «Я вранці погукала Пса...»
Переклав Олександр Гриценко
134
- 525 «Стояти певно любить кедр...»
Переклав Олег Зуєвський
136
- 526 «Спів Іволги у кленах...»
Переклав Олександр Гриценко
137
- 533 «Опівдні двоє мотилів...»
Переклав Олег Зуєвський
138
- 536 «Благає серце втіх...»
Переклав Олег Зуєвський
139
- 540 «Я підвелась на бій сама...»
Переклав Олег Зуєвський
140
- «Всю міць свою взяла в кулак...»
Переклала Марія Габлевич
264
- «Всю міць у жмені затисну...»
Переклав Григорій Кочур
264
- 549 «Що я люблю тебе...»
Переклав Олег Зуєвський
141
- 561 «Я Смуток міряю щораз...»
Переклав Олег Зуєвський
142
- 566 «Тигр ледь живий води благав...»
Переклав Олег Зуєвський
144

- 568 «Навчилися Любові сповна...»
Переклав Максим Стріха
145
- 579 «Роками в голоді жила...»
Переклав Олександр Гриценко
146
- 581 «Знайшла слова я всім думкам...»
Переклав Олег Зуєвський
147
- 608 «Боятись? Чого боятись?»
Переклав Григорій Кочур
148
- 609 «Я дома не була...»
Переклав Олег Зуєвський
149
- 615 «Ми посувалися вперед...»
Переклав Максим Стріха
151
- «Ця Путь тяглася довго...»
Переклав Олександр Гриценко
265
- 623 «Для Людини було — запізно...»
Переклав Максим Стріха
152
- 625 «Була Розлука довгою...»
Переклав Олександр Гриценко
153
- 628 «Сідає Сонце» — мовив Хтось...»
Переклав Максим Стріха
154
- 632 «За небо ширший мозок наш...»
Переклав Дмитро Павличко
155

«Наш розум ширший від небес»

Переклав Олег Зуєвський

265

636 «Так я листа читаю: сперш...»

Переклав Олег Зуєвський

156

640 «Ні — нам не жити разом...»

Переклав Олександр Гриценко

157

«З Тобою жить — не можу...»

Переклав Максим Стріха

266

647 «Маленький шлях — не для людей...»

Переклав Олег Зуєвський

160

650 «Біль має пропуски в собі...»

Переклав Олег Зуєвський

161

657 «В Можливому живу я...»

Переклав Максим Стріха

162

661 «Хотіла б вільно пурхати я...»

Переклав Олег Зуєвський

163

664 «З усіх посталих душ собі...»

Переклав Олег Зуєвський

164

668 «Природа — це те що бачимо ми...»

Переклав Максим Стріха

165

- 686 «Час — лікар? Це неправда...»
Переклав Дмитро Павличко
166
- «Казали: «Час лікує...»
Переклав Олег Зуєвський
268
- 692 «А сонце все сіда сіда...»
Переклала Марія Габлевич
167
- 699 «Суддя — немов Сова...»
Переклав Олег Зуєвський
168
- 701 «Сьогодні думка та була...»
Переклав Олег Зуєвський
169
- 706 «Життя і Смерть і Велети...»
Переклав Максим Стріха
170
- 709 «Публікація — те саме...»
Переклав Олег Зуєвський
171
- «Публікація — Аукціон...»
Переклав Максим Стріха
269
- 711 «Спрага їхніх Відкритих Сердець...»
Переклала Євгенія Кононенко
172
- 712 «Я не просила — ждала Смерть...»
Переклав Максим Стріха
173

- 729 «Змінюся? Раніше хай — Кручі...»
Переклав Олександр Гриценко
175
- «Чи змінюсь? Як зміняться гори...»
Переклав Григорій Кочур
270
- «Змінитися? Раніше — ці Горби...»
Переклав Максим Стріха
270
- 737 «Був місяць — смужка золота...»
Переклав Олександр Гриценко
176
- 741 «Найправдивіша з усіх Драм...»
Переклав Максим Стріха
177
- 749 «Все поправне окрім смерті...»
Переклав Олег Зуєвський
178
- 754 «Моє життя у кутику...»
Переклала Марія Габлевич
179
- 759 «Він бивсь як ті кому в житті...»
Переклав Сергій Ткаченко
181
- 761 «У Порожнечі...»
Переклала Євгенія Кононенко
182
- 774 «Самотня втіха це...»
Переклав Олег Зуєвський
183
- 791 «Бог дав — Пташині по Хлібині...»
Переклав Олександр Гриценко
184

- 794 «Упала Крапля на Листок...»
Переклав Олександр Гриценко
185
- 828 «Вільшанка — то її...»
Переклав Максим Стріха
186
- 835 «Не знала що добре знають Мене...»
Переклала Євгенія Кононенко
187
- 838 «Всіх Неможливість як Вино...»
Переклав Максим Стріха
188
- 839 «Навіки мій!»
Переклав Максим Стріха
189
- 861 «Жайворонка розітні —
й добудеш Музику з нього...»
Переклала Євгенія Кононенко
190
- 875 «Я йшла повільно по дошках...»
Переклав Олег Зуєвський
191
- 879 «Кожна секунда остання...»
Переклала Євгенія Кононенко
192
- 883 «Поети окрім свічок...»
Переклала Євгенія Кононенко
193
- 891 «Шум листя — став потоком скарг...»
Переклав Олександр Гриценко
194
- 895 «Хмарина окрема в Небі...»
Переклала Євгенія Кононенко
195

- 903 «Мій квіт що з жалю ти...»
Переклав Олег Зуєвський
196
- 917 «Любов — життя предтеча...»
Переклала Марія Габлевич
197
- 919 «Немарно житиму — я знаю...»
Переклав Дмитро Павличко
198
- «Одну бодай розрадити розпуку...»
Переклала Марія Габлевич
271
- «Одному Серцю не даси розбитись...»
Переклав Олександр Гриценко
271
- «Коли Серцю хоч одному не дала розбитись...»
Переклав Максим Стріха
272
- 937 «Мій ум неначе розколовсь...»
Переклав Сергій Ткаченко
199
- «Здалось — різак думки мені...»
Переклав Олег Зуєвський
272
- «Пройшла розколина в Думках...»
Переклав Максим Стріха
273
- 943 «Труна — невеликий простір...»
Переклала Євгенія Кононенко
200
- 976 «Смерть — діалог що дух і прах...»
Переклала Марія Габлевич
201

- «Смерть — наче Діалог: його...»
Переклав Олександр Гриценко
273
- 980 «Багряниця — модна двічі...»
Переклав Максим Стріха
202
- 1052 «Не бачила я моря...»
Переклав Дмитро Павличко
203
- 1058 «Квіт — наслідок — якщо на мить...»
Переклав Максим Стріха
204
- 1068 «Уліті глибше ніж птахи...»
Переклав Олег Зуєвський
205
- 1073 «Чи студіюю ті...»
Переклав Олег Зуєвський
206
- 1075 «Похмуре небо хижі хмари...»
Переклала Марія Габлевич
207
- «Спустилось небо — хмари злі...»
Переклав Олег Зуєвський
274
- «Небо низьке — Хмари недобрі...»
Переклав Максим Стріха
274
- 1082 «Революція — стручок...»
Переклав Дмитро Павличко
208

- 1104 «Спів цвіркуна...»
Переклала Марія Габлевич
209
- 1126 «Тебе візьму?» — поет сказав...»
Переклав Олег Зуєвський
210
- 1129 «Скажи всю Правду — та не враз...»
Переклав Максим Стріха
211
- 1134 «Борвій із Півдня геть усе...»
Переклав Сергій Ткаченко
212
- 1147 «Як сто років пройшло...»
Переклав Олег Зуєвський
213
- 1172 «Хмари спини свої стулили...»
Переклав Максим Стріха
214
- «Повишиковувались хмари...»
Переклала Марія Габлевич
275
- 1176 «Не знаєм самі — які ми на зріст...»
Переклав Максим Стріха
215
- 1181 «Була Надія і Страх був теж...»
Переклав Олександр Гриценко
216
- 1205 «Безсмертне слово повне сил...»
Переклав Олег Зуєвський
217
- 1240 «Жебрак під Дверима Славу...»
Переклала Євгенія Кононенко
218

- 1263 «Найкращий Фрегат — це Книга...»
Переклав Максим Стріха
219
- «Зразковий книга корабель...»
Переклав Олег Зуєвський
275
- 1270 «А небо лікар хіба?»
Переклав Григорій Кочур
220
- 1320 «Заходь милий Березню!»
Переклала Марія Габлевич
221
- «Любий Березню — прошу»
Переклав Максим Стріха
276
- 1331 «Подив — це не зовсім Мудрість...»
Переклав Дмитро Павличко
223
- 1355 «Живе Серцем Розум...»
Переклав Дмитро Павличко
224
- 1379 «З ковбані — як з палацу...»
Переклав Сергій Ткаченко
225
- 1400 «Колодязь повен тайн жахних»
Переклав Олександр Гриценко
226
- 1413 «Солодкий Скептицизм Душі...»
Переклала Євгенія Кононенко
227

- 1456 «Від яскравої квітки...»
Переклала Євгенія Кононенко
228
- 1473 «Про тебе й про мене ми вдвох розмовляли...»
Переклав Олег Зуєвський
229
- 1478 «На час оглянься добрими очима...»
Переклала Марія Габлевич
230
- 1508 «Ти згадки не зростиш якщо...»
Переклав Олег Зуєвський
231
- 1510 «Який щасливий камінець...»
Переклав Дмитро Павличко
232
- 1525 «Він жив у шанці засідок...»
Переклав Сергій Ткаченко
233
- 1540 «Це літо зникло наче сум...»
Переклав Олег Зуєвський
234
- 1575 «Зім'яті крила в кажана...»
Переклав Олег Зуєвський
235
- 1605 «Відходять друзі — убуваєм ми...»
Переклала Марія Габлевич
236
- 1619 «Коли світанок прийде — я...»
Переклав Олександр Гриценко
237

- 1646 «Навіщо поспішати нам?»
Переклав Дмитро Павличко
238
- 1659 «Слава недобра страва...»
Переклав Дмитро Павличко
239
- 1660 «Слава — це трагічна річ...»
Переклав Дмитро Павличко
240
- 1677 «На моїм вулкані росте трава...»
Переклала Євгенія Кононенко
241
- 1683 «Те що забула ти мене...»
Переклав Олег Зуєвський
242
- 1685 «Ледь знав симпатію мотиль...»
Переклав Олег Зуєвський
243
- 1695 «Існує смерті самотина...»
Переклав Дмитро Павличко
244
- 1704 «В розбите серце увійти...»
Переклав Дмитро Павличко
245
- 1719 «Бог — Він ревнивий — і Йому...»
Переклав Максим Стріха
246
- 1732 «Життя — до кінця — двічі скінчилось...»
Переклав Максим Стріха
247
- «Аж двічі скінчилось мені...»
Переклав Олег Зуєвський
277

- 1741 «Те що не вернеться вже знов...»
Переклав Олег Зуєвський
248
- 1748 «Свій недрімаючий секрет...»
Переклав Дмитро Павличко
249
- 1755 «Щоб витворить прерію —
треба бджолу й конюшину...»
Переклав Максим Стріха
250
- «Щоб степ уявити — досить
бджоли й конюшини»
Переклав Олександр Гриценко
278
- 1760 «Рай недалеко — поруч тут...»
Переклав Дмитро Павличко
251
- 1763 «Слава як бджола...»
Переклав Дмитро Павличко
252
- 1775 «Земля багато має тонів...»
Переклав Дмитро Павличко
253
- Примітки
254

Литературно-художественное
издание

**ЖЕМЧУЖИНЫ
МИРОВОЙ ЛИРИКИ**

Серия основана в 1965 году

Дикинсон Эмили

ЛИРИКА

С английского

Составитель

Павлычко

Соломия Дмитриевна

Киев, издательство

художественной литературы

«Днипро»

На украинском языке

Художник **В. С. Мітченко**

Художній редактор **А. І. Клименко**

Технічний редактор **О. М. Грищенко**

Коректор **С. І. Крищенко**

ИБ № 5226

Здано до складання 12.11.90.

Підписано до друку 21.01.91.

Формат 60×84^{1/32}. Папір друкарський № 1.

Гарнітура звичайна нова. Друк високий.

Умовн. друк. арк. 8,835. Умовн. фарбовідб. 10,869.

Обл.-вид. арк. 6,019. Тираж 3800 пр.

Зам. 0—300. Ціна 90 к.

Видавництво художньої літератури «Дніпро».

252601, Київ-МСП, вул. Володимирська, 42.

Книжкова фабрика «Жовтень».

254655, МСП, Київ-53, вул. Артема, 25.

Дікінсон Е.

Д45 Лірика: 3 англ. / Упоряд. та передм.
С. Д. Павличко.— К.: Дніпро, 1991.—
301 с. (Перлини світової лірики).

ISBN 5-308-00880-9

До книжки ввійшли ліричні вірші класика американської літератури ХІХ ст.— поетеси, що своїми напруженими шуканнями, своєрідністю творчої манери, глибиною філософських прозрінь та поетичних осяянь набагато випередила свій час і стала предтечею нової мистецької доби з її дисгармонією та тривожними пошуками «суті світу». Поетичний світ Емілі Дікінсон відзначається трагічністю контрастів і гострими суперечностями. Її поезія — це відчайдушна спроба розгадати таємницю людського та космічного буття, вперте намагання вийти за межі узвичаєного кола знань та уявлень.

На Україні твори Е. Дікінсон окремою книжкою виходять уперше.

Д 4703010200—197
M205(04)—91 197.91

ББК 84.7США

